

דרשות של הרב יעקב מאיר קאהן זצ"ל

רב דק"ק אנשי סלונים

איסט סייד – ניו יארק

עבור ביה"ח שערי צדק בירושלים עיה"ק

WEVD Radio

פרשת בראשית

יחד עם כלל ישראל כולו, אנו מבכים את האבדה הגדולה לעם ישראל, עם פטירתו של אחד מהמיוחדים, מהגדולים ביותר שהיה לנו בדורנו; ראש ישיבת מיר, הגאון ר' אברהם קלמנוביץ¹.

הוא הציל אלפי אנשים בתקופת המלחמה, והפיץ תורת ישראל במשך שנים על גבי שנים.

מעל עשרת אלפים אנשים, רבנים, ראשי ישיבות ותלמידיו, ליוו אותו אמש למנוחת עולמים. אין בפינו את המילים לבטא את גודל האבדה, התייתמנו.

שהנפטר ימליץ טוב עבורנו ועבור כלל ישראל כולו.

מעל 10,000 אנשים, רבנים, ראשי ישיבות ותלמידיו ליוו אותו אמש למנוחת עולמים, אין בפינו מילים לבטא את גודל האבדה. כולנו התייתמנו.

שהנפטר ימליץ טוב בעדנו ובעד כלל ישראל כולה.

ברצוננו גם להודיע, שמחר, יום רביעי ב30: 7 בערב, יתקיים הספד 'שלושים' על הרב חיים מניק, ששימש במשך ארבעים שנה כרב בית הכנסת 'קיפ-סטריט' בויליאמסבורג. המעמד תתקיים בישיבת "תפארת ירושלים" 145 איסט ברודוויי, ביום רביעי בערב, דהיינו מחר בערב בשעה 7: 30. ההספד אורגן ע"י 'אגודת המשגיחים' בניהולו של הרב חיים הורביץ. ראשי ישיבות ורבנים יספידו את הנפטר.

*

יקירי, אספר לכם כעת סיפור ביוגרפי שארע עמי:

כשהתחלתי ללמוד ב'חדר', הרבי לימד אותי את החומש הראשון, חומש בראשית, למדנו בו שריבונו של עולם יישב את אדם בגן עדן, שם היו עצי פרי מהזנים המשובחים ביותר. ובין העצים היו שני עצים מיוחדים במינם, האחד נקרא "עץ החיים" – כל האוכל ממנה יחיה לנצח.

והיה עץ נוסף בשם "עץ הדעת". עליו הזהיר ריבונו של עולם את אדם הראשון: מכל עצי פרי מותר לך לאכול, אך לא מן עץ הדעת! וביום שתאכל ממנו, תביא את המוות לעולם.

איזה מין עץ היה עץ הדעת? על כך יש דעות שונות בתלמוד, האחד אומר, שזה היה עץ של מין אתרוג. השני סבור, שהעץ היה בכלל מין עץ גפן. ודעה נוספת גורסת שזה כלל לא היה עץ, אלא מין חיטה, דגן, וכפי שאתם רואים, עץ פשוט עם פירות פשוטים.

¹ נפטר 15 פרבאור 1964.

אך אתם יודעים בוודאי, מה שאסור – נחשק דווקא! ואדם הראשון עבר את העבירה הראשונה בעולם, הוא אכל מעץ הדעת והביא את המוות אל העולם.

ריבונו של עולם חשש כעת, שאדם יפנה לעץ החיים, לכן הציב זוג כרובים, כדי שישמרו עליו, כך אמר הרבי, ורש"י אומר, שהפשט של "כרובים" הינו מלאכי חבלה, מלאכים רעים.

התבגרתי קמעה, ולמדתי את פרשת השבוע הנוכחי, תרומה, בחומש שמות. והרבי למד איתנו, שריבונו של עולם צווה לבנות משכן, ובמשכן – יש ארון, ומעל הארון – להציב כרובים. כאן פירש הרבי שהכרובים הם מלאכי שלום. שאלתי את הרבי "רבי, בבראשית ביארם את הכרובים כמלאכי חבלה, וכאן אתם אומרים שהכרובים הם מלאכי שלום?"

הרבי התרגז עלי "אל תקשה קושיות!" אך אני, בהיותי בן של רב, אזרתי עוז ושאלתי בכל זאת. ייחוס עמד לי... וקיבלתי שתי סטירות! קושיות אכן לא שאלתי, אך מוחי הצעיר לא הבין בכל זאת, מדוע בבראשית יש מלאכי חבלה, ובשמות הם הופכים למלאכי שלום?

גדלתי עוד, התחלתי ללמוד עברית-לשון קודש, והרבי מפרש לי שכרוב – פירושו כרוב (למאכל). ומוחי הילדותי אומר לי כך: אם ראש כרוב אחד הינו כרוב, אזי, מה הם ראשי כרוב רבים? – כרובים!, אז הנה בידנו כבר שלשה פירושים. נחזור עליהם:

בבראשית – מלאכי חבלה, בשמות – מלאכי שלום, המורה לעברית אומר שכרובים – הם כרוב למאכל!

ולשאול קושיות אני ירא... קושיות, יזכו אותי במתנת יד...

התבגרתי עוד יותר. התחלתי ללמוד גמרא, הגמרא אומרת שכרובים הם "כרביא" ילדים קטנים. כאן הגענו כבר לארבע פירושים על כרובים!

הבה נחזור עליהם ביחד, כך נזכור אותם:

בבראשית – מלאכי חבלה

בשמות – מלאכי שלום

המורה לעברית אומר שכרובים זה כרוב, ירק.

והגמרא אומרת שכרובים – אלה ילדים קטנים.

אך אחרי שהתעמקתי הגעתי למסקנה, אם כרובים הם ילדים קטנים, אזי הם יכולים להיות כל דבר. הם יכולים להיות מלאכי שלום, הם יכולים להיות מלאכי חבלה, מלאכים רעים, והם יכולים להיות ראשי כרוב פשוטים. אלא מה? הכל תלוי בחינוך שהם מקבלים. הם קיבלו חינוך טוב? הם יגדלו להיות מלאכי שלום, הוריהם יהיו גאים בהם כשם שגם אחיהם ואחיותיהם, ובעצם, כלל הקהילה.

אם הם קיבלו חינוך גרוע, הם יגדלו למלאכי חבלה, מקור לבושה לאבא ולאמא,
בושה לכל עם ישראל!

ואם הם כלל לא יזכו לחינוך כלשהו? הם יגדלו ככרובים, ראשי כרוב פשוטים...

אני מאמין ובטוח, שכל מאזיניי השומעים אותי כעת; צעירים כמבוגרים, גברים
כנשים. אני בטוח שהנכם שייכים לסוג האנשים שהם כמלאכי שלום, אתם הילדים של
ההורים, שעם ישראל כולו יכול להתפאר בכם.

אתם, מאזיניי, שנעתרים בחמימות לכל בקשת תרומה וצדקה. הנני קורא לכם, היו
אתם המלאכים, מלאכי השלום לעזרת העניים, הגלמודים, החולים והנוזקים הנמצאים
בבית חולים "שערי צדק".

פרשת חיי שרה

יקיריי,

במדרש על 'אסתר' אנו למדים "ישב רבי עקיבא ודרש, התחיל העם לנמנם, ביקש לעוררם" רבי עקיבא רצה לעורר אותם מתנומתם ואמר "מה ראתה אסתר?" באיזה זכות זכתה אסתר למלוך על 27 מלוכות? "תבוא אסתר" נכדתה של שרה אמנו שחיתה 127 שנה, ותמלוך על 127 מדינות.

קשה לי להבין, רבי עקיבא, רבי עקיבא הקדוש! המנהיג היהודי הדגול ידבר לעם והעם ינמנם? וקשה עוד יותר: במה הוא עורר אותם? ברעיון בלתי מובן? איזה קשר, איך שייכת אסתר לשרה? ואם הם נמנמו, אז הם הרי לא שמעו את הרעיון כלל!

אלא, יקיריי, משורר גדול אמר פעם "אתה מבקש להבין את המשורר? – אזי עליך ללכת למדינתו."

המשורר אמר כאן רעיון וכדי להבין את זה, עלינו ללכת לזמן בה היה חי, לסביבה ולתנאים הסביבתיים בהם נכח ולחיות היכן שהיה חי, רק אז נבין את הרעיון של המשורר.

אם אנו רוצים להבין את המדרש על רבי עקיבא? עלינו לפתוח את ההיסטוריה ולבדוק, באיזה תקופה נאמרה המדרש, באיזה תקופה חי רבי עקיבא. הרי רבי עקיבא היה חי בזמן שצרות וייסורים עברו על האומה היהודית שהוגלתה מארצה, כשירושלים נחרשה עד תומה, ויהודי שהתקרב לירושלים הסתכן ב'אחת דתו להמית'. רומא דיכאה את העם היהודי באמצעי דיכוי קשים ונוראיים ביותר, ואז, רבי עקיבא, יחד עם בר כוכבא, ארגנו מרד נגד רומא, ומה היה סופה של המרד? כישלון נורא, כישלון מהדהד! רבי עקיבא ובר כוכבא נהרגו -

(נ.ב. שאר דבריו נמחק וחבל על דאבדין. ברם, הוספתי ממה שמצאתי אחר שכתב כעין מה שכוון ז"מ כאן:

נראה שאפשר שהמדרש מרמז שהציבור היה מתנמנם, לא רק שהיו עייפים והתנמנמו, אלא גם שר"ע היה דורש על הגאולה שהוא עודד את מרד בר כוכבא שראה בזה את תהליך הגאולה [יתני ר' שמעון בן יוחי: עקיבה ר' היה דורש (במדבר כד, יז) "דרך כוכב מיעקב" – דרך כוזבא מיעקב. ר' עקיבה כד הוה חמי בר כוזבה, הוה אמר: דין הוא מלכא משיחא' (יר' תענית ד, ה)]

ולכן אולי זה היה בזמן המרד שהציבור היה עייף מהמרד, שזהו כעין שהתנמנמו מהמרד, ולכן ר"ע שהיה דורש לחזקם, שהיה מעודד ומחזקם במרד, וראה שבכ"ז הם מתנמנמים אז דרש דרשה זו; וגם אם נאמר שזה לא היה בזמן המרד עצמו אלא לפניו או אחריו, בכ"ז ר"ע בא לעודדם להאמין בגאולה ולא להתייאש בשל החורבן, ולכן הביא שגם גאולת פורים שהיא בסיס שמגלה על תהליך הגאולה ויש בו משום מעשה אבות סימן לבנים, ולכן שיפקחו עיניהם מהתנמנותם מהמציאות והציפיה לגאולה, וישמעו לדרשותיו על תהליך הגאולה שיש לראות כל אחד בדורו, שהגאולה וודאית ויש לראות בשורש שבאבות ולהביט על המציאות ולהבין את תהליכי הגאולה שנמשכים בדורות. ממילא שרה היא השורש לאסתר שבפורים.)

פרשת ויצא

ידידיי,

"ויצא יעקב מבאר שבע" יעקב ברח מבית אביו בגלל שאחיו עשיו רצה להרוג אותו מרוב כעסו עליו. יעקב, בזמן כזה היה מלא בדאגה ועגמת נפש. בעיני רוחו עדיין עומד לפניו בית אביו האהוב אותו נאלץ לעזוב. הוא רואה את אמו רבקה בעיניים אדומות מבכי ושומע את קולה רועד בעת פרידתם. באזניו עוד מצטלצל האזהרה האיומה של אחיו עשיו, שהוא יתנקם בו. הוא מתבונן רגע על עתידו ואין הוא רואה לפניו שום מוצא ותנחומין ממצבו המר, החושך אופף אותו מכל עבר ועל כך אומר המדרש "ביקש להרהר נעשה העולם ככותל לפניו".

כך עבר על יעקב הלילה הראשון כנע ונד בעולם ללא פתרון וגואל, שבור בגופו וברוחו, עייף ויגע הוא נרדם. ככיסוי עליו משמש הרקיע וכוכביו המזהירים, כמצע מיטתו משמשת אמה אדמה וקר למראשותיו אינו אלא אבן גדולה. ואז כתוב בתורה "ויחלוס חלוס" רבונו-של-עולם נגלה לפניו "והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", רבונו-של-עולם אומר לו, יעקב, אל יישבר ואל ייפול רוחך, החיים הם כמו סולם, יש מי שעולה ויש מי שירוד. יעקב, כעת אתה במצב ירוד כמו הארץ תחתך אך, עוד תעלה במעלות החיים ותגיע לשיא הרום האפשרי. רבונו-של-עולם מוסיף ואומר לו "הנה אנכי עמך", אני אהיה עמך ואשמור עליך בכל מקום שתלך "ונברכו בך כל משפחות האדמה וזרעך" וכל העולם יתברך בך ובזרעך. ואז כתוב "ויקץ יעקב בשנתו ויאמר, אכן יש ה' במקום הזה" מילים אלה, הבטחה זאת של רבונו-של-עולם נתן לו כח, עוז ותעצומות ובטחון עצמי. וכתוב "וידור יעקב נדר, אם יהיה אלקים עמדי וישמרני בדרך הזה, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ושבתני בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים". מילים אלה של יעקב אבינו נשמעים כמין תנאי; רבונו-של-עולם יהיה לאלקים ליעקב ורק אז, כשייתן לו את כל מבוקשו... ואם לאו, אזי מה??

ושנית, יעקב שואל את השאלה "אם", מה הפשט 'אם'? האם יש לו ספק במה שאמר רבונו-של-עולם? אם רבונו-של-עולם אומר לו אני אהיה עמך ואשמור עליך ותחזור לבית אביך, אזי עליו להיות בטוח!! ובחומש דברים כתוב "לא איש א-ל ויכזב" אלקים הרי אינו בן-אדם שישקר... והתשובה היא: אנו יודעים, שכאשר אדם נמצא בצרה ומתייסר הוא שופך את לבו לפני רבונו-של-עולם בתפילה, מתחזק בקיום המצוות ומבטיח גדולות ונצורות... אך ככלות הסערה ומצבו משתפר וחוזר להיות טוב, הוא שוכח את מה שהבטיח, הוא שוכח את רבונו-של-עולם, והוא אומר "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", וזה מה שיעקב אומר לרבונו-של-עולם "אני אהיה איתך ואזכור אותך תמיד ולא רק במצבי הנוכחי הנוראי, אלא אז, כשיהיה לי הכל; עשירות, כבוד, ואוכל להרים את הראש, גם אז אהיה איתך ואזכור אותך כל הזמן, וכל מה שתתן לי "עשר אעשרנו לך" אתן גם לך.

במילים אלה אני פונה בקריאה אליכם, מאזיניי החביבים והחשובים:

כעת כשאני מדבר, יש ביניכם מי שיש לו צרה, אם זה חולי במשפחה, זכרו נא את החולים המוטלים בבית החולים "שערי צדק"! ואם, מאזין יקר, אתה יכול כעת להאזין בשמחה ובעונג לדבריי, ויקיריך כולם בריאים, עשה כמו יעקב אבינו, ואמור "רבונו-של-עולם, אם אתה נותן ומעניק לי, אז אני אתן ואעניק לך, אם אתה עזרת לי - אעזור אני למי שצוית לי לעזור".

חנוכה

יקירי וידידי,

ביום ראשון בלילה נדליק נר ראשון של חנוכה. הסיפור של חנוכה ידועה לכם היטב, שכאשר באו היהודים לבית המקדש הם מצאו שכל השמנים נטמאו, חוץ ממעט שמן בכד אחד שנוותר בו כדי הדלקה ליום אחד, וקרה נס והשמן דלק שמונה ימים לכן אנו חוגגים חנוכה שמונה ימים. וידועה הקושייה שאנשים ומפרשים שואלים: אם היה מספיק שמן להדליק יום אחד, כמה ימים היה הנס? שבעה ימים שבהם השמן לא הספיק, אם כן חנוכה היתה צריכה להיות חג בת שבעה ימים ולא שמונה. ואתם בוודאי מכירים את התשובה; שעצם מציאת השמן ליום אחד גם היה נס, כי לולא היה נמצא שמן זה, לא היה על מה לחול הנס כי נס יכול לחול רק על דבר טבעי, וכשיש כד שמן, יש על הנס על מה לחול וזה יכול להספיק לשמונה ימים.

מספרים גם על הגאון מווילנה, בעת שערך 'גלות' ונדד ממקום למקום. ובאחד הלילות בשעת חצות, בעת שישן אצל חייט אחד, הוא שמע את האשה אומרת לבעלה שמאוחר כבר ושילך לישון. אך החייט השיב לה: אשתי היקרה, כל זמן והנר דולק, אני עדיין יכול לתקן את המעיל, רק כשיכבה הנר לא אוכל יותר לתקן ולפעול.

מאז חזר הגאון מווילנא פעמים רבות ואמר: החייט לימד אותי דבר חשוב "כל זמן שהנר דולק, שהאדם עדיין חי, הוא יכול לתקן הכל. אך כשהנר כבה, כבר מאוחר מדי..."

יקירי, זהו דרך החיים; כל עוד האדם חי, גם אם הוא חולה קשה, עדיין יש תקווה שיישאר בחיים. אבל אם חס-ושלום, נרו כבה והוא נשם את נשימתו האחרונה, אין כלל שמן טהור, אזי זה אבוד ואין יותר מה לעשות. ניתן לעזור לאדם כל עוד הוא חי, אבל אם כבר שבק חיים, לא ניתן יותר לתקן.

ובזה הנני פונה אליכם, עבור בית החולים "שערי צדק". ברגע זה שאני מדבר אליכם, ישנם אנשים חולים שנאבקים על חייהם, ואם חלילה-וחס הם ימותו, הם ישאירו אחריהם יתומים צעירים ואין מי שישגיח עליהם. ילדים קטנים מתמודדים עם מחלות קשות כשהוריהם מתחננים להקדוש-ברוך-הוא שיעזור להם. וילדים שמבקשים מהקדוש-ברוך-הוא שירפא את הוריהם! עכשיו עדיין ניתן לעזור להם, כעת עדיין ניתן לשלוח כסף ובית החולים ישלם לרופאים, לאחיות, למכשירי רפואה, עבור מיטות, כסאות גלגלים, ותרופות להציל את חייהם.

זה הזמן! ולכן אני פונה אליכם יהודים יקרים וחביבים, נשים וגברים שמקשיבים לי כעת: בשבוע הבא חג החנוכה, והרי מסורת ומנהג בידינו להעניק דמי חנוכה. סייעו נא לאלה שזקוקים לעזרה! ומי יותר זקוק מאשר חולה וגלמוד הנמצא בבית החולים ואין מי שיטפל בו?

לפני חנוכה, בטרם ניגש להעלות אור הנר בטרם נדליק נרות חנוכה, הבה נדליק את האור עבור החולים והגלמודים השוכבים בבית החולים.

פנו אלי עם תרומתכם, ואם באפשרותכם לרכוש מיטה ב\$250, על מיטה זו יוצב שלט הקדשה עם השם שלכם, ואם חס-ושלום יש לכם קרוב משפחה הזקוק לרפואה, נרשום בשלט שמיטה זו נתרמה עבור הקרוב החולה, והחולה שישכב במיטה יתפלל תמיד עבור

החולה קרוב המשפחה שלכם שהודות לו, הוא זכה שיהיה עבורו מיטה בבית החולים. ואז ישמע רבונו-של-עולם את התפילות של החולה וישלח רפואה שלימה. באם אין באפשרותכם בבת אחת, שלמו זאת בתשלומים, באפשרותכם גם לשלם דרך בנק ארצישראלי, הם יקבלו את זה. ואם קשה לכם מיטה, קנו כסא גלגלים, ואם גם זה קשה, תרמו \$25, \$10, \$18, תרמו מה שבאפשרותכם.

ואסיים במאמר קצר: יש מדרש שכתוב בדין ששלש פעמים בשנה היה על כל יהודי לבוא לירושלים והיו אלה מביאים עמם כשי התוצרת המשובחת ביותר שהיו להם. בין אלה היה תנא אחד שלא היה לו מה להביא ובראותו שאר היהודים הולכים ועמם מתנות לירושלים, התחיל לבכות וביקש "במה אני גרוע מכולם?" באו מלאכים ושאלו אותו מדוע הוא בוכה, והשיב, שכולם מביאים ורק הוא בא בידיים ריקות. אמרו לו המלאכים, הנה אבן מעולה, הנח עליה את ידך וביחד נביא את זה לירושלים. כך היה, הוא הניח את ידו על האבן ובבת אחת העלו אותו המלאכים לירושלים.

מאזינים יקרים, הושיטו יד לאבן זה, ל"שערי צדק", והמלאכים הקדושים יעזרו שהתמיכה שלכם יעזור לחולים וירפאם, ורבונו-של-עולם יעניק לכולם בבריאות, פרנסה והצלחה!

חנוכה שמח ותודה רבה!

פרשת מקץ

בוקר טוב לכם מאזינים יקרים וחביבים.

בפרשיות השבוע בחורף אנו למדים על 'חלומות'. למדנו על חלומו של יעקב אבינו, ושל יוסף הצדיק, ובפרשת שבוע זה 'מקץ', נלמד על החלום של פרעה. אך היום נעצור כדי לבאר אודות חלום שלמדנו בשבוע אחרון ב'וישב' פרשה שביעי.

אנו למדים שם על שר המשקים ושר האופים של פרעה שהיו עם יוסף בבית האסורים ושניהם חלמו חלום. הם באו ליוסף כדי שהוא יפתור להם את חלומותיהם. שר המשקים סיפר שחלם שהוא מחזיק ביד עץ גפן בעל שלשה ענפים שמשתרגים ממנו ענבים בשלים, הוא סחט את הענבים לתוך הגביע של פרעה והגיש אותו לפרעה. יוסף הסביר לו ששלשת הענפים מצביעים על שלושה ימים שאחריהם פרעה ישחרר אותו מבית הכלא ויחזיר אותו למשרתו הקודמת.

אז סיפר שר האופים את חלומו: שלשה סלים עם מאפים עמדו על ראשו, ועל הסל העליון עמד ציפור ואכל מן המאפים. יוסף הסביר לו ששלשת הסלים מרמזים על שלשה ימים שאחריהם פרעה יכרות את ראשו והציפורים יאכלו את בשרו...

שמעתי ביאור: מדוע פתר יוסף את חלומו של שר האופים באופן כה טראגי שסופו למות?

- במוזיאון צרפת נערך תערוכה גדולה של ציורים מציירים גדולים ביותר. צייר צעיר אחד גם רצה שיופיעו ציוריו בתערוכה אך נשיא המוזיאון לא נתן לו. מה עשה הצייר הצעיר? הוא לקח את ציורו, ציור של אשה מוכרת תפוחים, והציב אותו ליד הכניסה למוזיאון. ציפור שהיתה בסביבה עשתה את דרכה אל הציור וניסתה לנגוס בתפוח וזה גרם לאנשים לצאת נגד נשיא המוזיאון על איסורו להכניס את התמונה למוזיאון בזמן שאפילו ציפור טעתה לחשוב שהתפוח בציור הינה אמיתית, סימן מובהק למומחיות הציור. תשובת הנשיא היתה, אכן, התפוח בציור נראית אמיתית, אך, האשה שבתמונה לא צוירה באופן הנכון, כי אם כן - הציפור היה חושש מלגשת כה קרוב ולנסות לנגוס בתפוח... ותמונה לא מושלמת לא יכולה להיות מוצגת במוזיאון.

אותו דבר ראה יוסף בשר האופים שראה בחלומו ציפורים אוכלים מהסל שעל ראשו, סימן הוא שהאיש כבר מת, והציפורים לא חוששים ממנו יותר, ולפי זה הוא פתר את החלום, שגורלו עצוב וסופו למות.

ידידי, אנו חיים כעת בתקופה שהמדע השיג כמה וכמה גילויים וטכנולוגיות מתקדמות, וטבעי היה שהאנשים יתענגו יותר ויחיו חיים יותר שמחים ומאושרים. אך, האדם כיום חש פחות בטוח, פחות רגוע, הוא פוחד וחושש יותר. על ראשו של כל אחד תלוי ועומד אימת פצצת האטום. מדוע?

כי בפיתוחים של הקידמה שכחו המפתחים לקחת דבר אחד בחשבון: את האדם, את לב האדם. מה התועלת בעולם מפותח אם חסר בה לב.

היהדות מלמדת שהדבר הראשון והחשוב ביותר, זה לב, נשמה, ורגש. הגמרא אומרת "שלשה סימנים יש באומה זו: גומלי חסדים, ביישנים ורחמנים". שלשה סימנים

אלה חייבים להיות אצל יהודים, גומלי חסדים – לעשות טוב לאחרים. ביישנים – בושה מלעשות רע. ורחמנים – לרחם על אחרים. אלה הם שלשת הסימנים של האומה היהודית. ואם לכל אחד בעולם היה את שלשת המידות האלה, כמה יופי, אושר ומנוחה היה יכול להיות בחיינו עלי אדמות.

אבל אתם, מאזיניי היקרים, בטוח אני שיש לכם את שלושת המידות האלה. אתם הנכם אנשים גומלי חסדים שעושים טוב, אתם אנשים רחמנים שמרחמים על העני והנוזקק לעזרה. ולכן אני פונה אליכם כמדי שנה ומבקש ממכם. בשבוע הבא יבקש זאת ממכם עמיתי, הרב שטיין. אבל כעת אני פונה אליכם בשם מאות החולים העניים והגלמודים הנמצאים בבית חולים "שערי צדק" עזרו! עזרו להם. הרי חנוכה היום, ויש לנו מנהג עתיק משנות קדם בכל מקום של יהודים, לשלוח 'דמי חנוכה'. שלחו נא אפוא דמי חנוכה לחולים ולגלמודים המסכנים הממתינים לעזרתכם בשערי צדק.

אסיים במה ששמעתי מהרבי מליובאוויטש שיחי' בהתוועדות ביי"ט כסלו:

כשהודיעו ליעקב שבנו יוסף חי, הוא שמח אך שמחתו לא היתה שלמה; מי יודע מה היה ליוסף? אם נותר בו עדיין הלב היהודי? אך כשהוא בא אליו למצרים ויעקב נפל על צווארי יוסף, ויוסף נפל על צווארו של יעקב "ויבך על צוואריו" הוא בכה על צוואריו שלו, וכי מדוע הלשון "צוואריו"? הרי לאדם יש רק צוואר אחד. והגמרא אומרת שיוסף בכה אז על שתי בתי מקדשות שייחרבו. ויעקב נוכח לראות שיוסף נותר עם הלב והנשמה היהודית הבוכה על אסון שיקרה ליהודים בעוד אלפי שנים. אם כן, הוא הבן שלו, יוסף שלו.

יהודי צריך לחוש את אסונו של חברו בדיוק כמו אסונו שלו למרות ריחוקו ממנו. ועל כן אני בא ופונה אליכם, יהודים! חוסו והושיטו עזרה לחולים ב"שערי צדק" בירושלים. למרות המרחק מאתנו, אך הם **אחים ואחיות שלנו!** וחובה עלינו לסייע להם. ואם אנו נעזור להם, יעזור לנו רבונו של עולם בבריאות, נחת ושלוש.

תודה רבה.

פרשת בא

מאזינים יקרים,

הרבי המפורסם, רבי נחמן מברסלב היה אומר, אני לא אוהב את השלג, מפני שהוא מכסה את כל הבוץ ומלמעלה היא נראית לבן וצח אך למטה - מלוכלך... אני מאמין שאתם, מאזיני היקרים, לא מתלהבים יותר מדי מסופת השלגים העכשווי. היחידים שכן מרוצים, אלה הם הילדים, הרי הם פטורים מללכת לבית הספר...

יחד עם זאת, ידידנו המשותף הרב והנואם המוכשר, הרב שטיין, נאלץ מפאת סיבות מסוימות לעזוב את העיר לזמן קצר. עד שובו יש לי את הזכות והכבוד לדבר לפניכם על האינטרסים של בית החולים הגדול והמפורסם "שערי צדק" בירושלים.

אחד מהדברים החשובים ביותר אצל חולה, שלא יאבד תקווה. הגמרא בנדריס לט אומרת שאם אדם מבקר אצל ידידו החולה, הוא נוטל ממנו חלק של ששים מחוליו. רעיון זה ניתן להסביר בזה שהעובדה שחולה רואה וחש שאין הוא לבד ויש מי שזוכר וחושב עליו, נותן לו עידוד וכח וממילא, קצת יותר בריאות.

אנו מוצאים בפרשת השבוע "ויחי חושך ואפילה בכל ארץ מצרים שלשת ימים לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש ממקומו" אומר על כך בעל החידושי הרי"מ מגור זי"ע "החושך הגדול ביותר זה כשהאח האחד לא רוצה לראות את האח השני, כשלא איכפת לו מאחיו וכשאח לא רוצה לעזור לאחיו". והתורה מסיימת "ובכל בני ישראל היה אור" אצל היהודים היתה אורה, כל יהודי עזר להאיר את החושך אצל אחיו, צרת אחיו היתה צרתו שלו, האסון שקרה לאחיו, היה כאילו קרה לו עצמו, אנחה שיצא מפי אחיו היה בדיוק כמו אנחה שלו. לכן אני פונה אליכם, בני אברהם יצחק ויעקב, רחמנים בני רחמנים, עזרו נא לאחיכם האומללים המאושפזים בבית החולים "שערי צדק". ואנו אומרים על רבונו-של-עולם "ה' צלך" והבעל-שם-טוב הקדוש מפרש שרבונו-של-עולם הינו כמו צל, אם מחייך אתה לצל - צוחק גם הצל אליך, ואם אתה בוכה לצל - בוכה גם הצל. גם אנחנו כמו צל לרבונו-של-עולם, הבה נראה לו את מה שאנחנו מסוגלים לעשות והרבונו-של-עולם יעשה עבורנו.

ייתן ה' לכולנו שנוכל לעזור לזולת, ושלא נצטרך להזדקק לעזרה לעולם.

פרשת בא

בוקר טוב מאזיניי החביבים והיקרים.

ארבע פעמים נזכר בתורה הקדושה מצוות תפילין. והנה זה פלא: כל אימת שהתורה מדברת על מצוות תפילין, היא מזכירה את מצוות חינוך הבנים. פעמיים מוזכר בתורה בפרשתנו השבוע "בא": "והגדת לבנך ביום ההוא" ומיד לאחר מכן מוזכר מצוות תפילין "והיו לאות על ידך" שיהיו התפילין לזכרון בין עיניך. ומספר פסוקים לאחר מכן, התורה חוזרת שוב "והיה כי ישאלך בנך מה זאת" ושוב חוזרת התורה על מצוות תפילין "והיו לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך".

ופעם שלישית אנו מוצאים בחומש דברים בפרשת ואתחנן, את הפרשה הראשונה של קריאת שמע "ושננתם לבניך" ומיד לאחר מכן "וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך".

ובפעם הרביעית, בחומש דברים, פרשת עקב, וזהו בפרשה שניה של קריאת שמע ושוב כתוב שם "וקשרתם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם", ומיד אחר כך כתוב בתורה "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך".

יהודי קשיש עמד בבית המדרש, עטוף ברובו בטלית ומירר בבכי. פנה אליו שכנו, "ר' חיים, על מה ולמה אתה בוכה בדמעות שלישי? הנה ברך אתכם אלקים באריכות ימים, בבריאות, בילדים טובים, בפרנסה מבוטחת, אם כן, מדוע זה הנך בוכה?

השיב לו ר' חיים, אני בוכה ומתחנן לאלוקים שבני לא יופיע כל השנה בבית הכנסת ולא יניח תפילין...

הביט בו האיש בפליאה רבה, "אתה, ר' חיים היתכן? שאתה תבקש בקשה שכזאת, שבנך לא יבוא לבית המדרש ולא יניח תפילין? אדרבה! עליך לבקש מרבוננו-של-עולם שבנך בוא יבוא לבית הכנסת וכן יניח תפילין." נאנח ר' חיים וענה לו, "מדוע, ואת מי אני בא לרמות? אני יודע ומכיר את האמת, מתי יבוא בני לבית הכנסת ויניח תפילין? או כשאני אמות או כשאמו-אשתי, תמות, ויצטרך לומר 'קדיש'".

והתורה באה ללמד אותנו שכל אחד ייתן חינוך שכזה לבנו, שהבן לא יצטרך לבוא לבית המדרש להניח תפילין רק כדי לומר קדיש, אלא "בשבתך בביתך" כשהאב והאם יושבים בביתם "ובלכתך בדרך" והם הולכים על הרגליים, והאב יחד עם הבן יבואו לבית המדרש להתפלל ולהניח תפילין.

לדאבונו ולמרבה הצער, חלק גדול מאתנו מעניקים לבנינו חינוך בתלמוד תורה, עד גיל 13, עד הגיעם לגיל בר מצוה. ואז, כשהילד חוגג בר מצוה הוא נקרא לקרוא בתורה ואומר את המפטיר ובוזה זה מסתיים, הוא נפרד מהתורה, נפרד מבית המדרש ונפרד מהחינוך היהודי והיהדות בכלל. באה התורה הקדושה ומלמדת אותנו, שהחינוך היהודי אינו מסתיים בטקס בר המצווה, אלא אדרבה! "וקשרתם לאות על ידכם" כשהילד קושר את התפילין של ראש ושל יד, זה הזמן להגדיל את החינוך ולהעמיק את הבנתו על התורה, על יהדות ועל המצוות המעשיות. בר מצוה אינו הסוף של היהדות, בר מצוה הינו ההתחלה והפתיחה של היהדות.

לפני 26 שנה, כשהגיע לאמריקה הרבי הקודם מליובביץ' זי"ע, (שיום ההילולא שלו חל ביום שני הבא, י' שבט) ונוכח לראות את מצב החיים היהודיים באמריקה, אמר, יהדות אינה יכולה להיבנות ולהתקיים על אמירת קדיש וטקסי בר מצווה. אין זה די בתלמודי תורה אלא צריכים גם לייסד ישיבות ולתת לילדים את החינוך היהודי האמיתי ללמוד תורה ולשמרה לא רק עד גיל 13 ולא רק יום אחד, אלא כל עוד הם חיים בעולם. והרבי מליובביץ' כינס אסיפה של בעלי בתים, יחד עם חתנו הרב גור-אריה המנהל כעת את כל הישיבות של ליובביץ', שם הציע את תוכניתו להקים ישיבות. וכשהבעלי בתים שאלו אותו "רבי, היכן תמצא כאן באמריקה ילדים שירצו ללמוד בישיבה? ובעיקר, מהיכן תיקח כסף לאחזקת הישיבות?" הרבי ענה להם: רבנו-של-עולם צווה עלינו וזו חובתנו ללמוד ולבנות מקומות של תורה, ואם הוא צווה, אל לנו להביט על הקשיים, עלינו לפעול, אנחנו חיילים! ואם אנחנו נעשה, רבנו-של-עולם יעזור לנו. והרבי סיים: עדיין יש לנו מספיק יהודים נאמנים באמריקה שמסורים בכל ליבם ונשמתם עבור יידישקייט, הם מייחלים לראות יידישקייט באמריקה כפי שהם ראו אצל אבותיהם ואמותיהם בדור הקודם. יהודים אלה יבואו לעזרתנו.

כעבור 26 שנה, עשרים ושש הינו ספרה של קודש, כמניין "הויה" שמו של רבנו-של-עולם. אחרי 26 שנה פעל ליובביץ' נפלאות. וודאי שעדיין יש מקום רב לפעול עוד אך ליובביץ' עשתה דבר עצום: היא הקימה 32 מוסדות תורה שבהם 22 אלף תלמידים, 22,000 תלמידים! שרשרת ישיבות ברחבי אמריקה, באמריקה הלטינית, בקנדה, באפריקה, במרוקו, בישראל ובאירופה. והמרכז של כל הישיבות נמצא בברוקלין, [13: 42] בדפורד או ב770 איסטון פארקוויי תחת ניהולו של חתן הרבי, הרב גור-אריה. אך המצב החומרי של הישיבה קשה מאד והיא נאבקת על קיומה מאחר ויש לה גרעון של מעל 300 אלף דולר! ומפני תחלופת האוכלוסייה באזור נאלצת הישיבה לצאת מהמקום הנוכחי אל אזור אחר ואכן, ליובביץ' קנתה שטח במקום הטוב ביותר "אושן פארקוויי" שעלותה בלבד הינה \$170,000 ועלות הקמת הבניין עומד על 2 מיליון דולר! ומנהל הישיבה, הרב גור-אריה הנודע נאנק תחת העול הכבד ושואל את עצמו 'מאין יבוא עזרי?' איך אוכל להמשיך לנהל את הישיבות עם גרעון של 300,000 דולר ו2 מיליון דולר לבנות את הבניין!?

לכן הנני בא בפנייה אליכם מאזיניי היקרים: אתם שעזרתם במשך 26 שנה לישיבות ליובביץ', אתם שסייעתם בהקמת 32 מוסדות ו22,000 ילדים יקבלו חינוך יהודי, אני מבקש ממכם שתדאגו שהישיבות ימשיכו להתקיים, ואף לגדול ולבנות מקומות של תורה עוד ועוד. קחו עפרון ורשמו וקיימו מצוה "בידכם" ואחר כך בפה; גשו לטלפון והכריזו על תרומתכם. עצמו עיניים ודמיינו לכם 22,000 ילדים-תלמידים מבקשים וקוראים לכם לדאוג שהישיבות של ליובביץ' יתקיימו. בשם הרבי הקדוש מליובביץ', מייסד הישיבות אני קורא לכם לעזור ובזכות זה יעזור לכם רבנו-של-עולם והרבי יהיה לנו למליץ יושר לבריאות פרנסה והצלחה, ושנוכה לשלום בעולם ואת בואו של מלך המשיח, במהרה בימינו, ונאמר אמן.

פרשת בשלח

אנו קוראים בפרשת השבוע שבני ישראל כבר יצאו ממצרים, הם השתחררו מהנוגשים המצריים, שרשראות הברזל של השעבוד נקרעו וכעת הם עם חופשי.

אך עכשיו הם במצב יותר גרוע מאשר במצרים. הם הגיעו עד גדות הים-סוף כשהצבא המצרי המצויד במיטב כלי המשחית מבקשים את נפשם ורודפים אחריהם... מה יעשו כעת היהודים? אם ללכת קדימה לתוך מי הים - הם צפויים כולם לטבוע. בצדדים – נמצא המדבר עם חיות טרף. לעמוד במקום - גם בלתי אפשרי, המצרים רודפים אחריהם והשם ישמור מליפול שוב לידיהם האכזריות.

מה עושה יהודי בעת צרה?

הוא מתפלל לאלוקים, וכך אכן עשו בני ישראל, ככתוב בפרשת השבוע "ויצעקו אל ה'" והמדרש בשיר השירים מתאר את המצב של העם היהודי במילים אלה "תנא דבי ישמעאל, בשעה שיצאו בני ישראל ממצרים למה היו דומים?" הם היו דומים ליונה שנמלטת מעוף דורס ונכנסה לתוך נקיק אבן. ושם בתוך הנקיק היא פגשה נחש... להיכנס עמוק יותר אינו אפשרי, שהרי הנחש שם. לשוב על עקבותיה? גם אינה יכולה שהרי העוף הדורס ממתין לה בחוץ. מה עשתה היונה? היא החלה לזעוק ולחבוט עם כנפיה כדי שבעליה ישמע ויבוא להצילה... ליונה זו היו בני ישראל דומים בעמדם על שפת הים; כניסה למים בלתי אפשרית, לחזור אחורה הם לא יכלו, מה הם עשו? הם זעקו אל רבונו-של-עולם

ובד בבד הם פנו למשה רבינו: מה יהיה עלינו? האם נמות כאן? האם כולנו אבודים? האם כאן יהיה בית העלמין שלנו? ומשה, בלב שבור התפלל אל ה', רבונו-של-עולם, הושיעה את עמך שגאלת ממצרים בזרועך הנטויה ובכחך העצום. עזור להם שלא ימצאו כאן את מותם.

ואז יצא קול ה' אל משה "מה תצעק אלי משה" אין זה הזמן לצעוק, אין זה הזמן לתפילות ותחנונים, כעת זה הזמן לפעול! "דבר אל בני ישראל וייסעו" אמור ליהודים שלא יפחדו מהים וילכו בתוך הים. ושש מאות אלף יהודים; אנשים ונשים, גדול וקטן, נכנסו אל המים... והים רועש וגועש בגליו האימתניים, אך בני ישראל, ללא מורא שמו מבטחם באלקים והלכו בתוך המים יותר ויותר עד שהמים הגיעו לפיהם ואז... אז קרה הנס! הים הפך ליבשה.

ונשאלת השאלה, רבונו-של-עולם, אדון הבריאה, מדוע חיכית עד שהמים הגיעו עד הפה? האם לא היה ביכולתך לייבש את המים לפני שהם נכנסו למים?! מדוע גרמת ליהודים דאגה וכאב לב?

והתשובה היא, אם רבונו-של-עולם מצווה - עלינו לציית ולקיים. גם אם זה נראה כבלתי אפשרי וים של קשיים עומדים מנגד! אבל אם רבונו-של-עולם פקד וצווה, אנו חייבים לקיים ואסור לנו להתחשב בכל הקשיים על אף שיש לנו ים מנגד. ואז, כשרבונו-של-עולם יראה מסירות נפש מצידנו, הוא יסלק את כל הקשיים והמכשלות.

כך זה בכל דבר, השבת היא הרי הלב והנשמה של האומה היהודית. אפשר לחשוב, היאך ניתן לשמור את יום השבת? הרי זה היום הטוב ביותר לעשות עסקים, ונדמה שאם

העסק יהיה סגור בשבת לא יהיה ניתן להתקיים. אך הנסיון הוכיח, שזה שמוסר את נפשו על שמירת שבת ולא מחלל את קדושת היום על אף שבתחילה זה קשה, ואפילו קשה מאד, הוא סובל מעניות וצער, אך לאחר מכן משלם לו הרבוננו-של-עולם בכפל כפליים.

כך גם במצוות צדקה. כשמבקשים מאדם לתת צדקה, ומה יכול להיות יותר חשוב מאשר צדקה לבית החולים הגדול והמפורסם "שערי צדק" אשר בישראל, בירושלים. כשפונים אל איש, אשה, או בני זוג ומבקשים מהם לתרום עבור חדר, מיטה, או כסף להחזיק אחות, שהיא בעצם נשמת אפה של בית חולים, ובמיוחד בשערי צדק האחיות משמשות לא רק כאחיות אלא כאמהות של היתומים, ואחזקת אחות בישראל למחצית החודש אינו עולה יותר מ\$200.

פרשת יתרו

בתורה אנו למדים שכאשר רבונו של עולם, לפני שנתן את התורה צווה על משה רבנו "כה תאמר לבית יעקב" – כך תאמר לנשות ישראל. על כך אומר המדרש "אמר ר' תחליפא" – רבי תחליפא אמר, "אמר הקדוש ברוך הוא" – רבונו של עולם אמר "כשבראתי העולם" – כאשר בראת את העולם ציוויתי אך את האדם ולא את חוה שאסור לו לאכול מעץ הדעת. ומה היה בסוף? חוה שידלה את אדם והוא אכל מעץ הדעת והביא בכך את המוות לעולם.

כעת אומר רבונו של עולם, כעת אינני רוצה לעשות את הטעות הזאת יותר, "משה, לך ספר לנשים שאני נותן את התורה ושהנשים תדענה זאת לפני כן, כי אז אני בטוח שהאנשים הנשים והילדים יקיימו את התורה". בספר ההיסטורי "יוסיפון" מסופר שזרובבל היה זה שהחזיר את היהודים לארץ ישראל. זרובבל זה היה משנה למלך פרס, כיצד הוא קיבל משרה רמה זאת, של משנה למלך?

ממשיך היוסיפון לספר, שהמשנה למלך הקשיש מת והמלך רצה לבחור חדש תחתיו. שלשה הודיעו על מועמדותם, היו אלה שני פרסים ויהודי אחד, זרובבל שמו. המלך אמר להם "כל שלושתכם ראויים לכך, אך אשאל לכם שאלה ומי ששייב לי את התשובה הראויה ביותר, יזכה במינוי ויהיה למשנה למלך", והשאלה היתה: "מהו הדבר החזק ביותר בעולם?" שלושתם הניחו פתקים ובהם התשובה שלהם. אחד כתב שהדבר החזק ביותר הינו "מלך", השני כתב שזה דווקא "יין". זרובבל כתב ש"אשה" היא הדבר החזק ביותר בעולם.

כעת עלה כל אחד מהם ונימוקו עמו. הראשון הסביר שמלך (בזמנים עברו) יש לו את הכח לעשות ככל שליבו יחפוץ. לעומתו התייצב השני ואמר שעם כל הכבוד למלך, שהוא אכן חזק ביותר, אך הוא ראה מלך ששתה יין והשתכר ולא ידע בין ימינו לשמאלו, נו, ברור שליין יש עוצמה שעולה על זה של המלך.

עלה זרובבל ואמר: מלך הינו חזק ובעל עוצמה אדירה, והוא היה נוכח בעת שמך השתכר מיין והוא לא ידע בין ימינו לשמאלו, אך הוא היה גם נוכח בעת שהמלך השתכר ואף אחד לא היה יכול להרגיע אותו בהשתוללותו עד שקראו לאשתו, וברגע שהמלך ראה את אשתו הוא הפך לשקט וציית לכל מילה של אשתו. נו, אז מה יותר חזק מכוחה של אשה?

וזרובבל קיבל את התפקיד.

בהיותו משנה למלך, הוא אמר למלך "אמרתי לך שהדבר החזק ביותר בעולם הינה אשה, כי אני מבין את מהלך המח והמחשבה שלך. אך דע לך! הדבר החזק ביותר הינו ה"אמת". האמת, ניתן ללעוג לו, ניתן ללגלג עליו, אך בסוף האמת תנצח! האמת היא הדבר החזק ביותר בעולם".

ובכן, זה הסיפור של "יוסיפון" על רגל אחת. אבל, כשאשה פועלת עם האמת, עבור מטרות אמיתיות, זהו הדבר החזק והעוצמתי ביותר בתבל, לכל הדעות!

נשים, הן היסוד של אומתנו, האומה היהודית. הגמרא אומרת שבני ישראל נגאלו ממצרים בזכות מי? בזכות נשים צדקניות, הודות לנשים נאמנות.

בעת בניית המשכן, מי היו אלה שהביאו ראשונה את תרומותיהם?

נשים. הם הסירו את התכשיטים שלהן, את העגילים והביאו אותם לבניית המשכן.

כעת, בעוברי על ההיסטוריה של עם ישראל, אני מכריז שכל ההצלחות שהיו לעם ישראל, הינו הודות לנשים!

ברגע זה, אני פונה אליכן, אני יודע ששבעים עד שמונים אחוז של מאזיניי, הינן נשים. ואני פונה אליכן ומבקש עבור בית החולים "שערי צדק". מי עוד יכול לחוש את החולי, המצוקה של ילד מיותם וגלמוד, מאמא!?

נשים יקרות, סייעו לבית החולים שערי צדק, זהו בית החולים היפה והגדול ביותר בירושלים. כשהמושל ליהמן ביקר בישראל, הוא התרשם מאד מבית החולים והוציא קריאה לבוא לעזרת בית החולים.

יונה סאלק היה בארץ ישראל וביקר בשערי צדק, הוא התפעל ממראות עיניו, ואחת המחלקות נקראה על שמו "אגף יונה סאלק".

אני פונה אליכם ומבקש ממכם, כעת ישנם ילדים, נשים חולים שהובאו מאלג'יריה ממרוקו, חייבים להגדיל את תפוסת בית החולים! עזרו נא, תרמו מיטה! שחול יוכל לשהות בו ולהתרפא. עזרו עם כסא גלגלים, כדי שהעני, הגלמוד והחולה יוכל לעבור ממקום למקום.

פרשת יתרו

בפרשת השבוע אנו למדים "וישמע יתרו כהן מדין" כשיתרו שמע על כל הנפלאות שנעשו לעם ישראל, כיצד ה' הוציאם ממצרים והעבירם את הים, הוא עזב את מעמדו וכל עושרו וארצו, לקח את ציפורה ובניה ויצא למדבר כדי להידבק ולהצטרף לעם ישראל. לא רק יתרו לבד שמע את כל הניסים שאלוקים עשה לישראל אלא כל העולם שמע והפליא זאת, כפי שלמדנו בפרשת השבוע הקודמת ב'שירה' "שמעו עמים ירגזו" האומות שמעו על כל הפלאות שנעשו עבור האומה הישראלית והם נרעדו - "חיל אחז יושבי פלשת" הפלשתים קיבלו מורא ופחד "תפול עליהם אימתה ופחד" על כל אומות העולם נפל אימה וכולם התפעלו מהניסים שנעשו לעם ישראל. אך כמה זמן ארך התפעלות זה? זמן קצר בלבד "עד יעבור עמך הי" עד שישראל עבר את הים, ואז הכל נשכח וחזר לקדמותו.

אבל יתרו שמע ולא נותר עם השמועה בלבד, אלא "וישמע יתרו" אומר על כך רש"י "מה שמועה שמע ובא" הוא בא אל העם היהודי כדי להצטרף אליה ולפעול עבורה.

ואנו למדים באבות פרק ו' משנה ב' "אמר ר' יהושע בן לוי" –

*(שאר הדרשה נמחק וחבל על דאבדין אבל אולי כוונת זו"מ לזה
אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נוזף. " באמת אין מי ששומע הבת קול.
אם עץ נופל ביער ואף אחד לא שומע, האם הוא משמיע קול? ואם מן השמיים יוצאת בת קול ומכריזה משהו, אך איש לא שומע, האם זה בכלל משנה?
אם אין אדם ששומע הבת קול, מדוע זה משנה בכלל? ולמי מועילה אותה 'בת קול':
בת קול לא שמענו, אבל לכל אחד מאיתנו יש רגעים של התעוררות, רגעי השראה בהם אנו רוצים להיות קרובים יותר לבורא העולם
זה יכול לקרות ביום הכיפורים בבית הכנסת, אך לעתים תכופות הרגעים האלו דווקא מתרחשים ביום רביעי פשוט. לא חג, לא שבת ואפילו אין איזו בר-מצווה באופק. אך בלב שלנו יש תחושה שונה. אנו רוצים להוסיף איזו מצווה, מחפשים להשתתף בשיעור תורה או לתרום לארגון צדקה.
מהיכן באו התחושות האלו? הבעל שם טוב מציין כי הכול מגיע מאותה בת קול. הגוף, האוזניים הפיזיות שלנו לא שומעות את הקול האלוקי, אך הנשמה שומעת גם שומעת. ולפעמים הקול חודר עמוק אל תוך הנשמה; אז הנשמה קוראת לנו, אלו הם רגעי השראה.
אך כמו שכולנו יודעים, השראה באה וגם הולכת, ואנחנו נותרים באותו מצב. אם תרצו, זה קורה בכל יום כיפור: אנחנו מתפללים, מתרוממים, מקבלים השראה ו... הופס, במוצאי יום כיפור נוחתים בחזרה בדיוק לנקודת ההתחלה.
הסוד הוא להיות מוכנים לאותם רגעים, וכשהם מופיעים – בין אם זה ביום כיפור, או בסתם יום של חול – לדעת שזו השראה מלמעלה שלא תישאר לנצח. ואז, לקחת את ההתלהבות, לרתום אותה למעשה ולתרגם אותה למעשים שיישארו זמן רב אחרי שהיא תיעלם.
וזה היה גדלותו של יתרו ששמע ונתפעל ולא חיכה עד שאבדה התפעלותו, אלא שמע (ובא.)*

פרשת משפטים

בפרשת השבוע כתוב "כל אלמנה ויתום לא תענון" שלא תענו כל אלמנה ויתום, ואם תענו אותם והם יצעקו אלי, אומר הרבנו-של-עולם, אעזור להם, ומכילתא אומרת: "אין לי אלא אלמנה ויתום" אני רק יודע שהי' יקשיב ויענה על צעקת אלמנה ויתום, ואם יענו שאר בני אדם, גם אז אשמע את זעקתו, ככתוב "לא תענון" ובאשר לעינויים, אין זה משנה "אם היא מרובה", עינויים רבים או עינויים חלשים. והמכילתא מספר "והיה ר' ישמעאל ור' שמעון יוצאים להורג". היה זמן שמלכות רומי הוציאו את שני התנאים להורג. "אמר ליה ר' שמעון לרבי ישמעאל" רבי שמעון אמר לרבי ישמעאל: רבי, לבי מתפלא, מדוע אני נהרג? למה זה מגיע לי? והוא ענה לו: האם עינית מישהו שבא להתדיין בפניך? ענה לו כן, הגיע אלי אדם ושאלתו בפיו, וגמרתי לשתות את התה קודם שעניתי לו תשובה. תארו נא לכם, אדם גדול, הגיעו אליו לבקש ממנו טובה, והוא המתין דקה עד שסיים לשתות את התה, לכן נגזר עליו להיהרג...

כשעושים טובה למישהו, יש לעשות את זה מיד! תעזרו להם מיד! תצילו תיכף ומיד! החולים מחכים לכם. ובזכות זה יעזור לכם השם יתברך שתהיו בריאים. היענו בחום! אני ממתין לצלצול שלכם, במשרד ממתנינים לצלצול שלכם!

יישר כח.

פרשת כי תשא (פרשת שקלים)

בשבת האחרונה למדנו בתורה בפרשת שקלים, שהרבנו-של-עולם אמר, "זה יתנו", שכל אחד ואחד יתן מחצית השקל, העשיר לא ירבה והעני לא ימעט. כולם שווים למחצית השקל. ונשאלת השאלה, למה דווקא מחצית השקל? ונשתדל להשיב תשובה המתקבלת על הדעת.

כסף, אומרים אנשים, הינו ה אסון הגדול ביותר בעולם. עם היוולדו של הכסף, נולד גם השטן, הכסף היא צרה צרורה. שני שכנים, שני חברים קרובים, ופתאום הם הפכים לשונאים. על מה? למה?

בגלל כסף.

שני אחים, יחד היו בבטן אמם, גדלו אצל אותם אב ואם, הופכים לשונאים בדם. בגלל מה? בגלל כסף.

אתם מפחדים לצאת בלילה? מדוע? שמא ישדדו אתכם. אז מה זה כסף? ומה מניע את ל המלחמות, אם לא כסף? אז מה הסכנה הגדולה ביותר בעולם? כסף. כך אומרים אנשים.

באים אחרים ואומרים, לא, כסף זה דבר טוב, דהיינו? בכסף ניתן להחזיק ישיבות, בכסף ניתן להחזיק בתי חולים, בכסף ניתן לתמוך בחולים, גלמודים ונוקקים. כמה טוב וכמה יפה זה שמרת ברקוביץ שלחה אלף דולר לבית החולים שערי צדק. תרומה גדולה שכזו. כמה נאה זה ממרת וינר תרמה מאה דולר לרכישת כסא גלגלים, כמה גדולה המצוה שעשתה. אם כן, הכסף כן חשוב ונצרך, והתשובה היא: כסף יכול להיות טוב וכסף יכול להיות רע. כסף יכול לגרום אושר וכסף יכול לגרום לאסון. זה תלוי בבעל הבית. אם הכסף שולט על האדם – אז המצב נורא ואיום, אז יכול האדם לעשות את הדברים הגרועים והשפלים ביותר. כסף דומה למי מלח, ככל ששותים יותר – רוצים לשתות יותר וזה יכול להוביל למעשים הכי רעים ומושחתים כפי שאומר דוד המלך בתהילים אותו אנו אומרים מדי יום בתפילה "מה בצע בדמיי" איזה ערך יש לכסף כזה "ברדתי אל שחתי" שיכול להוביל אותי מטה מטה לתהום ולגיהנום. אבל, אם האדם הינו בעל הבית על הכסף, הוא יכול ושולט על הכסף, אזי הכסף הינו ברכה, אזי יכול האדם לפעול גדולות ונצורות. ובעל הטורים אומר, כשיעקב אבינו חלם "והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", אומר בעל הטורים "סולם" בגימטריה שווה ל"ממון", כסף, כלומר, הכסף יכול להעלות את האדם לדרגה גבוהה, לשמים! כבוד, יוקרה, עונג, עולם הזה ועולם הבא. ולעומת זאת, כסף יכול להוריד את האדם לשאול תחתית ולאמלל אותו בעולם הזה ובעולם הבא. הכל תלוי ביד מי נמצא הכסף. ואת זה למדנו בפרשת שקלים, הכסף עצמו הינו מחציתו של דבר, המחצית השני הינו האדם המחזיק בו. אם האדם הינו בעל מדרגה ויודע כיצד להתנהל בכסף – אזי הכסף הינו ברכה. ואם לאו – הכסף הינו קללה.

בטוח אני, שכל מאזיניי הנמצאים כאן ושומעים אותי, הינם בעלי הבית על כספם, ולא ההיפך. ועל אליעזר, עבד אברהם מופיע ביטוי בתורה 'המושל בכל אשר לוי' שמשל על כל מה שהיה שייך לו. אומר על כך השלי"ה הקדוש, אברהם היה בעל הבית על כל הדברים השייכים לו ולא ההיפך, שהכסף והחפצים הם משלו עליו.

ואני מבין, שהנכן נשים יראות שמים. נשים שמאזינות לרדיו יהודי ומעוניינות לשמוע דברי תורה. על כן, מן הסתם הנכן נשים שמושלות ברוחכן והנכן הבעלים על כספיכן, ולכן, אני פונה אליכן, כמו מדי שבוע ושבוע, עבור בית החולים הגדול והנודע "שערי צדק". שזה כבר ששים שנה מאז הוקם, ובו 225 מיטות אשפוז. בית החולים שערי צדק הינו היחיד שלו מחלקה על שם גיונס סאלק בירושלים. את שערי צדק עברו במשך השנים אלפי ומאות אלפי חולים, ומאות אלפי ילדים נולדו בו.

כעת עומדים חולים בפני שערי בית החולים, ואין להם מקום עבורם. הגיעו כעת אליהם ילדים, אלמנות, חולים וגלמודים מאלג'יריה וממרוקו הזקוקים לעזרה רפואית וחייבים לעזור להם. לכן אני פונה אליכם בבקשה; אם אלוקים עזר לכם ואתם יכולים לשבת אצלכם בבית ולהאזין לרדיו, אנא! סייעו לאלה הזקוקים לריפוי בבית החולים

שבת מברכים

יקיריי ונכבדיי,

יש לנו מצוות שונות, וכן הלכות שונות וחיובים שונים. ביניהם יש כאלה שצריכים לקיימם תוך כדי עמידה, ואחרים שיש לקיים אותם דווקא בישיבה.

ברכת המזון – ההלכה אומרת שיש לברך בישיבה.

קידוש – חסידים עושים קידוש בעמידה. לעומתם מתנגדים-ליטאים אומרים את הקידוש בישיבה. ואחרים עושים פשרה, את "יום השישי", הם אומרים בעמידה, ואת שאר הקידוש הם עושים בישיבה. כאן אני רוצה לעצור ולהבדיל בין שני דברים:

שמונה עשרה – כל יהודי יודע שבעת תפילת שמונה עשרה חייבים לעמוד. כך הוא ההלכה.

אחרי שמונה עשרה אומרים "תחנון" - 'ויאמר דוד', וההלכה היא שבעת אמירת תחנון נופלים אפיים על יד שמאל. בבוקר, כשמניחים תפילין על יד שמאל, נופלים על יד ימין מפני כבוד התפילין. בתפילת מנחה, כשאומרים תחנון, יש ליפול על יד שמאל. נשאלת השאלה: הרי אלה שתי תפילות שאנו מתפללים לפני ריבוננו של עולם. אם כן, מדוע בשמונה עשרה יש לעמוד ואילו בעת תחנון, ב'ויאמר דוד', חייבים לשבת ונופלים על היד?

אסביר לכם זאת.

בשמונה עשרה, האדם אינו מבקש עבור עצמו אלא עבור הכלל, בתפילות "רפאנו ה' ונרפא" או מבקשים, ריבוננו של עולם, רפא נא את כולנו. ואנו ממשיכים לבקש "תקע בשופר גדול לחרותנו" – ריבוננו של עולם, אנא שחרר אותנו מהשעבוד, וזה בקשה בעד כלל ישראל.

בתחנון, מבקש כל אחד עבור עצמו, והוא אומר "רחום וחנון, חטאתי", ריבוננו של עולם, חטאתי ואני מבקש סליחה, וכך הוא הדבר, כשאדם בא לבקש על עצמו, קשה לו מאד להתייצב פנים אל פנים עם מי שממנו הוא מבקש, והוא מביט כלפי מטה, כלומר ראשו נשמת על ידו כי הוא מתבייש להישיר מבט מולו. אך בתפילת שמונה עשרה, שם הוא מבקש עבור הכלל, למען הרבים ולא רק לצרכיו הוא, כאן הוא יכול לעמוד ולבקש ולדרוש סייעתא דשמיא.

מכובדיי,

בשבת זו אנו מברכים את החודש ומבקשים רשימה שלמה ממנו יתברך: תן לנו בריאות, תן לנו פרנסה, ותן לנו את זה... ואת זה... וכך הוא הדבר:

באם הכסף, הפרנסה, הבריאות שאנו עומדים לבקש, הינו רק עבורנו בלבד, עבור 'אני' בעצמי, אזי יכול ריבוננו של עולם לשאול אותנו "באיזה זכות אתה מבקש ממני? האם הרווחת את זה ביושר והינך ראוי להטבות אלה?" אם ה' העניק לנו את הפרנסה, ואנו חולקים את הפרנסה עם אחרים, ותורמים כסף למפעל הכביר והקדוש בית חולים

"שערי צדק", אזי אין אנו מבקשים את הכסף את הפרנסה ואת הבריאות רק עבורנו, אלא אנו מבקשים עבור אחרים; העניים, הנזקקים, הרעבים, החולים והגלמודים, כך אנו יכולים להתייצב לפני ריבוננו של עולם, להודות לו ולבקש ולדרוש מפניו, ובעבור זה ישמע ה' לבקשתנו וייתן לנו חודש טוב ובריא!

יקירי,

אנו מברכים כעת על ראש חודש ניסן, החודש הקל ביותר והקשה ביותר. ראש חודש ניסן עבור העני הינו מעמסה של הוצאות רבות ויקרות. ודאי, אין ספק שחג הפסח הינו חג שמח ונחמד, אך זאת, למי שה' העניק לו כדי קניית מצה, יין ובשר, כדי לחגוג ולשמח יחד עם כל בני המשפחה. בוודאי שזהו חג חשוב ומכובד.

אך עבור הגלמוד, העני, החולה שחייב לעשות את החג מתוך מיטתו בבית החולים, לבד, עזוב לנפשו ללא כל משפחה ומכר, הרי מצבו עצוב ביותר. לכן הנני פונה אליכם אישים, גברים כנשים, אבות ואמהות, אחים ואחיות, אתם שומעים את דברי מעל גבי גלי האתר, הנני משמש כפה לכל הנ"ל, אנא, הושיטו עזרה לחולים! לאלה השוכבים חולים בשערי צדק, תרמו להם כמה שאתם יכולים. אתם יכולים לתרום 100 דולר עבור כסא גלגלים וכך יוכל החולה לנוע בין החדרים ויזכה להפסקה קצרה משהייה במיטתו, 100 דולר בלבד! ואם קשה לכם בבת אחת – שלמו את זה בתשלומים או בבונדס ישראלי. ריבוננו של עולם נתן לכם את היכולת? רכשו מיטה לחולה ב250 דולר. תתקשרו אלי ואשמח לרשום את שמכם. אתם יכולים להקדיש את זה לזכר ההורים שלכם, לזכר אח או אחות. אתם יכולים לתרום לכבוד חולה או אדם ערירי ובזכות זה יעזור לכם השם יתברך ותהיו בריאים.

פרשת ואתחנן

בפרשת השבוע אנו למדים "ואתחנן אל ה'" משה רבינו מתחנן אל ה' "אעברה נא ואראה", הוא מבקש לעבור את הארץ ולראותה. 515 תפילות כגימטרייה של "ואתחנן" התפלל משה לרבנו-של-עולם וביקש, רבנו-של-עולם, הרי הקרבתי את עצמי במשך כל חיי עבוד עמך ישראל; במצרים סיכנתי את חיי עבורם ואחר כך רצה פרעה להרוג אותי. מאוחר יותר הולכתי את בני ישראל ממצרים, מסרתי להם את התורה וסבלתי מהם לא מעט צרות כל עת שהותנו במדבר ובפרט המחלוקת מהם סבלתי כמו בפרשת קורח, דתן ואבירם, לאף רגע קטן של נחת לא זכיתי.

אך כעת, כשבני ישראל עומדים להכנס לארץ ישראל, מדוע אינך נותן לי להצטרף עמם ושיהיה גם לי מעט נחת מהם. האם נולדתי רק כדי שיהיו לי צרות מכלל ישראל, וכשמגיע הרגע לקבל מעט נחת, לוקחים אותי ולא נותנים לי?

אך רבנו-של-עולם משיב לו "משה, רב לך" תפילותיך לשווא, בקשותיך לשווא, דמעותיך לשווא, זה לא יקרה; אתה לא תוכל להכנס יחד עם ישראל בארץ הקודש.

ומדוע אכן לא זכה משה רבינו להכניס את עם ישראל לארץ? ואנו למדים בתורה הקדושה, בפרשת חוקת חומש במדבר: בני ישראל צמאו למים במדבר, והם באו אל משה ואהרן בטענה, מדוע הוציאו אותם ממצרים אל מדבר שמם ללא מקורות מים כשאנו, בנינו ומקנינו ימותו בצמא.

ומשה מסר את טענותיהם לרבנו-של-עולם שצוה למשה: קח את המטה, קרא לאהרן וכנוס את כל העם, ודבר אל האבן שיוציא מים מתוכו. ומשה עשה כפי שנצטווה; הוא לקח את המטה ואסף את כל העם ופנה אליהם "שמעו נא המורים, המן הסלע הזה נוציא לכם מים" ומשה הכה פעמיים במטה על הסלע ומים החלו לצאת.

ואז אמר רבנו-של-עולם למשה ואהרן "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל" לכן משה ואהרן, לא תוכלו להכניס את עמי לארצם. ואנו לומדים פשוט שהחטא של משה אינו משום שלא דיבר והכה את האבן, וחכמינו שואלים: הרי רבנו-של-עולם צווה עליו לקחת את המטה, ואם כן זה ראיה לכך שהיה עליו לעשות שימוש במטה, אם כן, היה עליו להכות את הסלע במטה כפי שאכן עשה.

והחכמים מסבירים שהחטא של משה אינו משום שהכה את האבן, אלא משום שפנה אל עם ישראל בביטוי "מורים" דהיינו מרדנים. וכשעם נמצא בצרה והוא סובל מצמא, זקוק הוא אז למנהיג שמשתתף וחש את סבלם ולא לגעור בהם שהם 'מורדים'. לכן, כיון שמשה לא השתתף בצערם בשעתם הקשה הוא לא זכה להכנס יחד עמם לארץ ישראל.

דידי, התבוננו נא רגע. משה רבינו, שכל חייו פעל במסירות נפש עבור העם היהודי, ורק לרגע קט הוא איבד עשתונות ולא השתתף בצערם של ישראל, וכזה עונש גדול הוא קיבל על כך? והתשובה היא כן, כי השתתפות בצער הזולת זה יסוד באמונה היהודית, של חיים על פי תורה.

ולכן אני פונה אליכם כעת ברגש: מאזינים יקרים שלי; אבות ואמהות, אחים ואחיות, השתתפו נא ברגשותיהם של החולים והגלמודים אשר נמצאים בבית החולים "שערי צדק".

פרשת עקב

יישר כח מר לביצקי, יישר כח לחזן זליג, ובוקר טוב למאזיניי היקרים החביבים והחשובים.

לפני שנים חי גאון עצום וצדיק, מייסד תנועת המוסר, רבי ישראל סלנטר.

גאון זה נהג לומר 'על האדם לחשוב תמיד, כאילו יש לו רק מצוה אחת לקיים, ושהוא אדם יחיד בעולם, וגם, שיש לו רק יום אחד לחיות...'

הבה נסביר את הרעיון שבזה.

כשאדם עומד לקיים מצוה הוא יכול להרהר לעצמו 'ואם לא אעשה את המצוה הזאת - לא יהיה זה נורא', הרי יש 613 מצוות בתורה, ובנוסף, ישנם 7 מצוות מדרבנן, נו, אז יהיה מצוה אחת פחות... לכן על האדם לחשוב לעצמו שאין לפניו אלא מצוה יחידה זו, ואם לא יעשה מצוה זו ייחשב לו שהוא כלל לא עשה שום מצוות, ואז הוא יקיים את המצווה בהתלהבות ובהתרגשות ובאופן מושלם.

ואם יחשוב לו אדם, שאכן יש רק מצווה אחת, אך מדוע החיוב לקיימה דווקא עלי? היכן כתוב שדווקא אני חייב לקיים את זה? הרי סוף סוף העולם מלא ביהודים רבים! לכן אומרים לו, דמיין לך שהנך יהודי אחד ויחיד בכל העולם כולו, ואם אתה לא תקיים את המצווה - אף אחד לא יקיים את המצווה.

עדיין יכול האדם לחשוב לו, אכן, החיוב לקיים את המצווה הוא שלי, אבל מה בוער? יש עוד זמן... אני עדיין צעיר... עוד מספר שנים, בגיל העמידה, אקיים אז את המצווה! לכן אומרים לו לאדם, תאר לך שאין לך לחיות אלא יום אחד בלבד, רק היום! מי יודע אם יהיה לך את המחר... ואז, יקיים האדם את המצווה בהתלהבות ובשלמות, כפי שרבונו-של-עולם צווה.

רעיון קדוש זה של הגאון הגדול ר' ישראל סלנטר נמצא בפסוק של פרשת השבוע כפי שאנו למדים בפרק ח' פסוק א' "כל המצווה אשר אנכי מצווך היום, תשמרון לעשות" לא כתוב "כל המצוות" אלא מצוה אחת, כפי שעל האדם לדמות לו. "אשר אנכי מצווך" רק אותך אני מצווה, כאילו אתה האדם היחיד בעולמו ועליך החיוב לקיימה. "היום" ועליך לחשוב שאין לך אלא היום! רק יום אחד לחיות בעולם. ואז, אם תעשה כך במחשבתך לפני קיום מצווה "תשמרון לעשות" תקיימו את המצווה כראוי.

עם רעיון זה הנני פונה אליכם מאזיניי היקרים והחשובים. ברגע זה שאני עומד ומדבר אליכם נמצא יהודי חולה וגלמוד באמצע ניתוח. ברגע זה שאתם מאזינים לי מוטלת אשה חולה ובודדה במיטה ומתחננת לעזרה. ברגע זה ממש יושב בכסא גלגלים ילד ממרוקו שאינו יכול ללכת ברגליו וצריך לנייד אותו בכסא גלגלים... תשכחו מכל העולם! מצווה אחת צריכה להיות כעת במחשבה שלכם, המצווה לעזור לבית החולים "שערי צדק"! והמצווה מונחת על כתפיד בלבד!! ועליך לחשוב שאם אתה לא עוזר - אין מי שיעזור. ומתי תקיים את המצווה הזאת? - היום! עכשיו! היום הוא היום האחרון! אל תדחה זאת למחר, אלא היום!!! בעוד אני מדבר, גשו לטלפון ותתקשרו לתרום.

כאשר רבנו-של-עולם התחיל לכתוב את התורה, הוא פתח באות "ב". באה אות "א" וטענות בפיה, הרי אני הראשון, מדוע אינך מתחיל את התורה באות שלי? השיב לו רבנו-של-עולם, "א" זה "ארור", ואיני יכול לפתוח בקללה. אות ב' הינה "ברכה" ובה אפתח את התורה.

נשאלת השאלה, אות א יכול להיות "אושר", אם כן, מדוע זאת? והתשובה היא, כך זה כשאדם חי את חייו בשביל עצמו, עבור ה"אני" שלו ואינו חושב על הזולת, אזי זה "ארור" וזה הקללה הגדולה ביותר. אך אם האדם חי את חייו עבור "ב" - עבור השני, אזי הוא ברוך.

מאזינני היקרים, היו ברוכים! עשו עבור אחרים, עזרו לחולים בבית חולים "שערי צדק", תרמו כפי יכולתכם, ובזכות זה תבורכו מן השמים שתהיו בריאים, עם הצלחה ונחת, ואל בית החולים תזכו לבוא רק עבור לידות.

ואני מסיים בפסוק של פרשת השבוע. רבנו-של-עולם אמר "אם שמוע תשמע לה' אלוקיך, והישר בעיניו תעשה, והאזנת למצוותיו, ושמרת כל חוקיו" מבטיח הוא "כל המחלה אשר שמתני במצרים, לא אשים עליך" מדוע? "כי אני ה' רופאך".

תודה רבה לכם, והיענו בעין יפה.

פרשת ראה

בוקר טוב לכם מאזיניי היקרים והחשובים.

בשבוע הבא תשמעו כבר את דבריו הנפלאים וקולו המעולה של מיוזענו הנואם המפורסם ידידנו הרב הגאון הרב שטיין, הוא מגיע אלינו וידווח לכם בשבוע הבא על ארץ ישראל ובמיוחד על בית החולים "שערי צדק". יחד עמו מגיע גם רב נודע מברוקלין, הרב הגאון ר' חיים משה רוזנברג והרבנית, שהיו בביקור בארץ ישראל. בואכם לשלום הרב והרבנית רוזנברג. בכבוד קבלו אתכם בישראל ובכבוד אתם מנהלים את הרבנות כאן באמריקה.

בד בבד ברצוני להודות לכל אלה שהאזינו לי ולא לה שהתקשרו אלי, אני מעריך זאת ביותר. עכשיו, אם ברצונכם להתקשר עמי: אני רב בית הכנסת "סלונים" ברחוב נורפולק 172 בבית הכנסת הגדול של סלונים הנמצא בין רחובות סטנטון והוסטון. סידרנו שיבוא חזן גדול, אליהו בלומר שמו. בית הכנסת מאוורר ורחב ידים. בואו לראש השנה! נתראה, וסייעו לבית הכנסת.

כעת ניגש לפרשת השבוע "כי יהיה בך אביון מאחיד, באחד שעריך בארצך" מה אני אומר לך? שואל הרבש"ע, כתוב בתורה "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך מאחיד האביון" אלא אני פוקד עליך "כי פתוח תפתח את ידך והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו" דאג לתת לו כל מה שחסר לו. והתורה ממשיכה "הישמר לך פן יהיה לך דבר בליעל עם לבבך" אם תרגיש אי רצון לתרום "ורעה עיניך באחיד האביון ולא תתן לו" ורע יהיה בעיניך לעזור לאחיד ולא תתן לו "וקרא עליך ה'" העני יזעק אל ה' "והיה בך חטא" וכך תחטא בגינו. והתורה כותבת בפרשת השבוע "נתן נתן ליה ולא יראה לבבך בתתך ליה, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך" בזכות זה שאתה עוזר לו, תתברך בכל אשר תפנה.

כדי להסביר ביתר שאת את הפסוקים הנ"ל, אספר סיפור קצר על רבי חסידי.

שני חסידים עשירים הגיעו לחוג את החג אצל הרבי. לאחד מהם היתה בת ולשני בן והם נדברו ביניהם: האחד אמר, יש לי בן מיוחד במינו. והשני אמר, בת יש לי, מיוחדת במינה, והם גמרו בדעתם להשתדך ביניהם. אבי הכלה הבטיח נדוניה של אלף רובל ואבי החתן הבטיח מצידו אלף רובל, אך, עדיין חסר היה הסכמה מהרבי לשידוך.

שני הצדדים באו ונכנסו לרבי, הם הציגו את עצמם ואת דבר השידוך, את סך הנדוניה אשר כל אחד מהצדדים מבטיח והם ביקשו את הסכמת הרבי.

הרבי שמע, נתן את ברכתו והסכים לשידוך. אך בינתיים, עד החתונה הזמן הרי אינו עומד ואבי הכלה התרושש מנכסיו שעלו באש, ובאותם זמנים, ללא כל ביטוח, מי שהיה לו שריפה, נותר ללא אמצעים. כשאבי החתן הבין שאבי הכלה לא יוכל לשלם את הנדוניה אשר הבטיח, הוא רצה לבטל את השידוך, אך כיצד יבטל את השידוך ללא הסכמת הרבי?

הסוס והעגלה נרתמו ואבי הכלה יצא לדרך אל הרבי. בבואו אל הרבי השכם בבוקר מצא לפניו תור של אנשים רבים שביקשו להכנס אל הרבי ולקבל את ברכתו.

העשיר, הוציא את הנשק הידוע, ושילם טבין ותקילין לגבאי שאכן נתן לו להיכנס ראשון אל הרבי!

הוא סיפר לרבי את השתלשלות העניינים; הרבי בוודאי זוכר שסגרנו שידוך עם החסיד ר' חיים, כעת הוא ירד מנכסיו ואינו יכול לשלם את חלקו בנדוניה, ולכן אני מבקש לבטל את השידוך. הרבי שמע אותו ונענה "טוב שבאת" ורמז לגבאי שיכנס הבא בתור.

החסיד התפלא על דבריו של הרבי, "טוב שבאתי" אבל מה הלאה? הרבי לא אמר לו כלום מעבר לכך! כל היום התהלך האיש והפך בתשובה שקיבל אך לא הגיע לשום מסקנה מה עליו לעשות. ויהיה למחרת, והחסיד נכנס שוב לרבי וסיפר לו שוב את כל העניין "רבי, אתם הרי יודעים שהשתדכתי עם ר' חיים שהתרושש לאחרונה ואינו מסוגל לפרוע את הנדוניה. ולכן אני רוצה לבטל את השידוך ומבקש את הסכמת הרבי. והרבי שמע שוב וענה לו "טוב שבאת"... הוא רוצה לשאול מה עליו לעשות, אך הגבאי דוחק, הבא בתור!

ביום השלישי ושוב נכנס החסיד אל הרבי, ושוב שמע אותו הרבי עד הסוף ואמר לו "טוב שבאת"... כאן התאזר החסיד עוז ואמר "רבי, זה כבר שלשה ימים שהרבי חוזר על עצמו "טוב שבאת" אני הרי נמצא כאן, אך האם יואיל הרבי להורות מה למעשה עלי לעשות?

אמר לו הרבי, "פתי שכמוך, האין אתה מבין מה אמרתי? אמרתי לך שטוב שבאת! זה הרי היה יכול להיות ההיפך: אתה תהיה העני והוא יהיה העשיר, והוא יגיע אליך כדי שאסכים לביטול השידוך... אך הסביבון גלגל ההיפך, ר' חיים הוא העני ואתה הגעת הנה. אז טוב שזה אתה שבאת, תהיה אסיר תודה על כך!" והרבי המשיך, אינני מסכים שתבטל את השידוך, סע הביתה, ושהשידוך יתקיים ותהיה מרוצה שזה אתה שהגעת לכאן ושאתה הוא העשיר ולא ר' חיים הגיע לכאן...

זה מה שהתורה אומרת: כשהעני מבקש ממך תרומה "נתן נתן לו ואל ירא לבבך" מדוע לא יכאב לבך? כי "בתתך ליה" בזה שאתה נותן לו, זה היה בעצם יכול להיות הפוך, שהוא יהיה העשיר ואתה העני, וה' עזר לך, וזה לא כך, אלא הוא בא אליך, תהיה מרוצה בזה ועזור לו "די מחסורו אשר יחסר ליה" תעזור לו במה שחסר לו.

ובדברים אלה, מאזינים יקרים וחשובים, פונה אני אליכם עבור בית החולים הגדול "שערי צדק". אני יודע וייתכן שלחלק ממכם קשה ואולי קשה מאד לתת. אך תארו לכם שזה היה יכול להיות חס-ושלום אחרת, שאתם, מאזיני היקרים והאהובים, יהיו בבית החולים ויבואו לבקש עבורכם עזרה, ואם ה' עזר, ואתם זוכים לשבת כעת ליד הרדיו ולשמוע, וליבכם כואב כעת, אני חש שאתם חשים את מצוקת החולים והגלמודים ההם ששוכבים בשערי צדק. היו מרוצים בזה, והושיטו יד חמה לתמיכה.

יקירי, יהודים טובים וחביבים,

נמצאים אנו ממש לפני ראש השנה. מה אנו לא מבקשים מרבנו-של-עולם? אנו מתפללים לבריאות, פרנסה, הצלחה, חיים, אנו מבקשים ה' ל. הבה נוכיח לרבנו-של-עולם שאנחנו עושים את מה שהוא מצווה עלינו. הוא מצווה עלינו לשמור כשרות, לשמור שבת, לשמור טהרת המשפחה, לשמור על יהדותנו, זוהי חובתנו לראש השנה. גאון נודע אמר פעם: 'ראש חודש – אמנם כל ימות השנה מותר שיהיו כמו ראש חודש אלול, אך

ראש חודש אלול – אסור שיהיה כמו שאר ימות השנה! בראש חודש אלול היהודי חייב להיות קדוש יותר, רוחני יותר, זהיר יותר. וגם בתורה, בין שאר המצוות, יש מצוות צדקה והיא מצוה חשובה. ואני שוב פונה אליכם בבקשה: עזרו לחולים, לנדכאים ולגלמודים בארץ ישראל הנמצאים בבדידות כנשכחים בבית החולים!

שנה טובה ובריאה שיהיה לכם, וכתובה וחתימה טובה! ולכל השכנים שלי; מרחוב נורפולק, סופולק, דלנסי עד רחוב ה-14 ואף רחוק יותר, אני מזמין אתכם, בואו לראש השנה וליום כיפור, בואו לבית הכנסת שלנו בקהילת סלונים.

היו בריאים ותרמו לבית החולים "שערי צדק". שנה טובה לכם. תודה רבה.

פרשת כי תצא

בהיותו בישראל, הוא דיבר עשרות דרשות בתל-אביב, בירושלים, בחיפה ובבני-ברק. אלפי תפילות התפלל עבור אלה שביקשו ממנו להתפלל עבורם במקומות הקדושים. ובנסיעתו חזרה מישראל, באנגליה, שם התגורר לפני שהיגר לאמריקה, נערך מסיבה גדולה בה השתתפו מעל אלף איש ובה היה אמור לנאום. אך מרוב דיבור ומאמץ הוא הצטרד ועל כן ביקש ממני למלא את מקומו הפעם, ובשבוע הבא, אם-ירצה-ה' יהיה לכם העונג והכבוד לשמוע את הידיד הטוב של כולנו; הרב שטיין, שימסור לנו דיווח על בית החולים "שערי צדק" ועל ארץ ישראל, ויביא לפניכם את הברכות של ארץ הקודש.

בפרשת השבוע אנו למדים, שרבונו-של-עולם אומר, אם נעשה דברים מסוימים, אזי "ולך תהיה צדקה" זה יהיה צדקה **עבורך** לפני ה' אלוקיך. הילקוט שמעוני מביא על פסוק זה, גמרא מבבא בתרא דף יא, הבה נלמד את זה:

"מעשה במונבוז המלך שבזבו אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת" זה קרה בשנת רעב ולא היה אוכל לאנשים, הוא חילק את אוצרותיו ואוצרות אבותיו לכל העניים והנזקקים. והגמרא מסיימת "וחברו עליו אחיו ובית אביו" משפחתו הקרובה באו אליו בטענה "אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם" אבותיך וסביך לא זה בלבד שלא בזבוז את האוצרות שירשו מאבותיהם, אלא עוד הוסיפו אוצרות לאוצרות. "ואתה מבזבזם?" אתה לקחת את אוצרותיך ואוצרות דורות קודמך וחילקת ופיזרת אותם. אמר להם, אני עושה טוב יותר מאבותיי "אבותיי גנזו למטה, ואני גנזתי למעלה" הם שמרו את האוצרות למטה, בכספת וכדומה, אך, בכך שחילקתי אותם לעניים גלמודים וחולים, גנזתיים "במקום שאין היד שולטת ביה". והוא ממשיך "אבותיי גנזו דבר שאינו עושה פירות" זה שוכב כמת בכספת או בבנק ואינו עושה דבר, אך אני גנזתי את הכסף במקום שנותן פרי. והוא אומר, אבותיי החזיקו את האוצרות רק בעולם הזה, ואני גנזתי את האוצרות גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. אבותיי החזיקו ושמרו כסף, ואילו אני משמר ומציל נפשות, נשמות של אנשים חיים. אבותיי שמרו את הכסף לא עבורם אלא עבור זרים, הם לא נהנו מהכסף אלא אנשים אחרים נהנו מזה אחרי מותם. ואילו אני, ע"י נתינת צדקה, אני נותן לעצמי ובעבורי. וזה כוונת הפסוק "ולך תהיה הצדקה לפני ה' אלוקיך" הצדקה שאתה נותן הוא בעצם לך, **עבורך**.

מוכרת הוויכוח הישן נושן על מהות הכסף. ישנם אלה הסבורים שכסף מהווה אסון לאנושות. שני אחים שנולדו לאותו אב ואם עלולים להפוך לשונאים מושבעים בגלל - כסף... איש ואשה חיים במשך שנים ביחד ולפתע הם נפרדים. בגלל - כסף... על שום מה כל החורבנות בעולם? מדוע כל מעשי השוד בעולם? - הכל בגלל הכסף. אז מה הדבר הגרוע ביותר בעולם? - כסף!

באים אחרים ואומרים, כסף זה כלל לא כזה אסון, בכסף ניתן לפעול גדולות ונצורות; אחזקת בתי כנסת, ישיבות, עזרה לחולים, עזרה ברכישת חדר או למצער מיטה לבית החולים "שערי צדק", אם כן, כסף זה דבר נפלא.

יקיריי, האמת היא שכסף יכול להיות מעולה! וכסף יכול להיות גרוע מאד ואף אסון לעולם!

הכל תלוי מי הוא 'בעל הבית' של הכסף...

אם הכסף שולט על בעליו, הרי זה האסון גדול ביותר ויכול להוביל למעשים נוראים ביותר, לאסונות הגדולים ביותר!

אך, אם האדם שולט על כספו, הרי זה יכול להיות ברכה עצומה. אם האדם מושל על כספו, הכסף הינו ברכת שמים והאדם יכול לעשות מעשים טובים בכסף.

לזה התכוון מונבוז המלך. הכסף שאבותיי שמרו ואספו היה כסף מת וחסר תועלת. אבל הכסף שאני מחלק לצדקה זה כסף חי שנשאר חי וקיים להנאת בני אדם.

ובמילים אלה, אני פונה אליכם עבור תרומות לבית החולים שערי צדק.

בוודאי שכסף זה דבר נחוץ, עבור הכסף עליכם לעבוד קשה; להשכים בבוקר וללכת לעבודה... אבל כסף אינו כי אם מתכת קרה... קחו את הכסף הקר והפכו אותו לדבר חי! לדבר חשוב, לדבר שבכוחו להציל בני אדם עניים גלמודים ומסכנים.

הרב שטיין מסר לי דברים שמצד אחד משמחים: יהודים אמריקאיים תורמים ומסייעים לבית חולים. הוא סייר במחלקות וראה שלטים על תרומות למיטות, לכסאות גלגלים שתרמו יהודים מניו יורק, מברוקלין, מברונקס ומכל רחבי אמריקה.

אך מצד שני, אומר הרב שטיין, הגיע כעת גל עליה ממרוקו, אלג'יריה, מצרים, בהם חולים שלא יכולים להתנייד, הם זקוקים ומבקשים להיות בבית החולים אך אין מיטות, כסאות גלגלים פנויים עבורם, וזה שובר את הלב הכואב נוכח חולים וגלמודים שניתן להצילם וחובה להצילם אך חסרות האפשרויות להצילם!

לכן אני פונה אליכם מאזיניי היקרים, היענו בחום ותרמו כסא גלגלים ב\$100, או מיטה ב\$250, או ב\$400. רכשו חדר ועזרו לבית חולים ושמכם ייחרט על כתלי מיטות, וכסאות הנכים בבית החולים. אם אין ביכולתכם, אז קנו ב\$25, או ב\$18, אך עזרו לבית החולים, עזרו לחולים ולאומללים, ועל כך יעזור לנו רבנו-של-עולם, בעת עמידתנו לפניו בתפילה בראש השנה. אך הבה נוכיח שאנו עוזרים בכל יכולתנו. תתקשרו כאן לתחנת הרדיו או למשרד. תודה רבה לכם! שנה טובה ובריאה, כתיבה וחתימה טובה לכולם!

דער מוסר ניגון

אין דער אלטער היים, זענען געווען מגידים וואס פלעגן ארומפארן איבער שטאט און שטעטל, און זאגן מוסר, און לערנען דאס פאלק. און די מגידים פלעגן שטענדיג ריידן מיט א ניגון, און דער ניגון האט אפגעפרישט, און מחיה געוועזן די הערצער, פון יידישן פאלק.

איך וויל זיך דא יעצט איבערגעבן פאר אייך, א קורצן, ווערטער פון א געוויסן מגיד, וועלכער פלעגט ארומפארן אין פוילן און ליטע, מען האט אים גערופן "בן משה ידבר", און שטענדיג, פאר ראש השנה, פלעגט ער עס זאגן, און פלעגט זאגן מיט א ניגון...

אמאליגע צייטן - און היינטיגע צייטן

אמאליגע צייטן - איז דער ליגן געווען אין בית מדרש און דער אמת איז געוועזן אין גאס

היינטיגע צייטן - איז פונקט פארקערט; דער אמת אין בית מדרש, דער ליגן אין גאס.

אמאליגע צייטן - איז געווען דער בית מדרש טרייף און די גאס כשר

היינטיגע צייטן - איז דער בית מדרש כשר אבער דערפאר איז די הויז טרייף.

אז מען האט געזעצן אין בית מדרש און געלערנט, קיין עלעקטריק איז ניט געווען, וואס האט מען זיך געיוויזט? מיט ליכט, חלבינע ליכט, און די חלב האט אראפגעקאפעט אויף די טישן, אז מ'האט אוועקגעשטעלט א כלי, א לעפל, איז דער לעפל, די כלי, געווארן טרייף. טרייף איז געוועזן דער בית מדרש. אבער דערפאר איז געווען כשר די היים, כשר די גאס, כשר די קיטשן, כשר דער ליווינג-רום און כשר דער בעד-רום.

היינטיגע צייטן - איז פונקט פארקערט; דער בית מדרש איז קליין, דער בית מדרש איז ריין, דער בית מדרש איז פיין. אז מען שטעלט אוועק א טעפל, מען לייגט אוועק א לעפל, איז קיין שאלה ניט, ס'איז כשר, אבער דערפאר, אבער דערפאר...

איז טרייף די קיטשן, טרייף די סטאלאווע, טרייף דער בעטל, טרייף, טרייף.

אמאליגע צייטן - איז געוועזן, דער אמת אין גאס - א אמת'ער ווארט, א אמת'ער מאס, וואס א מענטש האט געזאגט 'יע' איז געווען יע, אז ער האט געזאגט 'ניין' איז געוועזן ניין. דער אמת איז געווען אין גאס, דערפאר איז געווען דער ליגן אין בית מדרש...

אז ער איז געקומען צו גיין אין בית מדרש און זיך אוועקגעשטעלט יום כיפור זאגן "על חטא שחטאנו לפניך בגזילה" האט מען געזאגט 'ס'איז א ליגן'...

אז ער האט געזאגט "על חטא שחטאנו לפניך בגניבה" איז געוועזן א ליגן... ער האט געקלאפט "אשמנו" - געווען א ליגן, "בגדנו" א ליגן, "גזלנו" א ליגן, "דברנו דופיי" א ליגן, דער ליגן איז געווען אין בית מדרש...

אבער היינטיגע צייטן איז דאך פונקט פארקערט; דער ליגן איז אין גאס, א פאלשע וואג, א פאלשע מאס, איר רעדט מיט א מענטשן, ווייסט איר ניט צו עס איז אמת, ווייסט איר ניט צו ער מיינט, דער ליגן איז אין גאס... אבער דערפאר איז דער אמת אין בית מדרש;

אז א ייד קומט צו גיין און הייבט אן קלאפן "אשמנו" - איז ריכטיג, אז ער קלאפט "בגדנו" איז ריכטיג, אז ער קלאפט "גזלנו" ריכטיג... דער ליגן איז אין גאס און דער אמת אין בית מדרש...

פעם, פעם, היו מגידים שנדדו מעיר לעיירה. הם נהגו לומר מוסר ודברי תורה למאזיניהם שנאספו בבתי הכנסיות. המגידים היו אומרים את דרשותיהם בניגון, והניגון היה מעורר ומחייה נפשות. ברצוני למסור לכם, בקיצור, מילים של אחד המגידים, שהיה נע בין עיירות פולין וליטא, קראו לו "בן משה ידבר". לפני ראש השנה, נהג תמיד לומר את המילים להלן, ובניגון...

פעם – לעומת – היום

בעבר – היה השקר בבית המדרש והאמת היה ברחוב

היום – בדיוק ההיפך; האמת נמצא בבית המדרש והשקר ברחוב.

בעבר – בית המדרש היה טריפה והרחוב היה כשר

היום – בית המדרש כשר אך הבית טריפה.

בעבר – כשישבו בבית המדרש ולמדו, לא היה חשמל, אז במה השתמשו? בנרות, נרות מחלב, וכשהחלב נטף על השולחן, כפית או כלי שעמד על השולחן נטרף. בית המדרש היה טריפה אך הבית היה כשר, הרחוב היה כשר, המטבח היה כשר, הסלון היה כשר וחדר-השינה היה כשר.

היום – ממש ההיפך; בית המדרש נקי, מסודר, ואם מציבים סיר או כפית, לא מתעוררת כל שאלה, הכל כשר, אך לעומת זאת, לעומת זאת...

המטבח טריפה, השולחן טריפה, המיטה טריפה, טריפה, טריפה.

בעבר – היתה האמת ברחוב – מילת אמת, מידה אמיתית, המילה 'כן' היה כן ו'לא' היה לא. האמת היתה ברחוב, אך השקר היה בבית המדרש.

כשבא לבית המדרש ביום כיפור, והחל להתוודות "על חטא שחטאנו לפניך בגזילה" זה היה שקר... כשאמר "על חטא שחטאנו לפניך בגניבה" – שקר... כשהכה על חזהו "אשמנו" היה זה שקר, "בגדנו" שוב שקר, "גזלנו" שקר, "דברנו דופיי" שקר, השקר היה בבית המדרש...

אך **היום** – ההיפך ממש; השקר נמצא ברחוב; המשקל מזויף, המידה מזויפת, מדברים עם אדם ולא יודעים אם מתכוון באמת או לאו, השקר ברחוב... אך לעומת זאת האמת נמצא בבית המדרש;

יהודי בא ומתחיל להכות "אשמנו" – נכון, "בגדנו" נכון, אם הכה "גזלנו" אמת... השקר נמצא ברחוב והאמת בבית המדרש...

In pre-war Europe, there were Maggidim who would travel from city to city delivering mussar lectures to those who would come to hear them. The Maggidim would often relate their messages with a tune that would evoke emotion and revive their spirits. I want to briefly share with you, the words of one of the Maggidim, known as En Moshe Yidaber. Before Rosh Hashanah he would often relate these words with that ancient Mussar tune:

In the days of old, lies were in the Bais Medrash, and the truth was in the streets.

But today, it's just the opposite. Today, the truth is in the Bais Medrash, and the lies are in the streets.

In the days of old the Bais Medrash was treife and the streets were kosher.

Today, the Bais Medrash is Kosher but, therefore, the home is treife.

In the days of old they would sit in the Bais Medrash and learn. There was no electricity. What did they use? They used candles; candles made from fat (fat that is forbidden to eat). The fat dripped onto the tables, so they put underneath it a spoon to catch the wax. So, the spoon became treife (because of the wax that dripped on it). The Bais Medrash became treife. But, therefore, at home it was kosher. The streets were kosher, the kitchen was kosher, the living room was kosher, and the bedroom was kosher.

Today it's just the opposite.

Today the Bais Medrash is clean, the Bais Medrash is tidy, and the Bais Medrash is in order. Anyone can put down a plate, or a spoon, and there is no question that it's kosher. But, therefore, the kitchen is treife, the bedroom is treife, it's all treife.

In the days of old the truth was in the street. A truthful word. When a person said yes, he meant yes; when a person said no, he meant no.

The truth was in the streets; therefore, the lies were in the Bais Medrash.

When a person came to shul on Yom Kippur, he said על חטא שחטאתי לפניך – it was a lie. He would klapp אשמנו (we are guilty), it was a lie. בגדנו (we have betrayed) it was a lie. גזלנו (we have stolen) it was a lie. The lies were in the Bais Hamedrash.

But today, it's just the opposite.

Today, the lies are in the streets. When you speak to a person you don't know if he is speaking the truth. You don't know what he means. The lies are in the street.

But, therefore, the truth is in the Bais Medrash. Today, when someone comes to shul and klapps על חטא and אשמנו it's true, בגדנו is true, גזלנו is true.

The lies are in the street, but the truth is in the Bais Medrash...

מעשה

(חסר הסוף. וחבל על דאבדין)

אספר לכם רעיון ששמעתי מאחד מגדולי המגידיים בפולין, ר' נפתלי רפאלוביץ שנהרג על קידוש השם ע"י חיות הנאצים. והסיפור שהוא סיפר ארע בזמן שלטון הצאר הרוסי שהוציא פקודה שילדים יהודים בגילאי 6-7-8 יילקחו לצבא הרוסי. והילדים, שהוצאו מבתיהם ונלקחו לצבא, אתם בוודאי יכולים לתאר לכם לבד מה יצא מהם אחרי 27-28 שנים שירות בצבא, הם היו חסרי תורה ויהדות כלל.

והסיפור שאני עומד לספר ארע בעיירה איליה. שם התגוררו בני זוג, חביבם של כל המשפחה. הם היו מפורסמים בכל הסביבה כעשירים ובעלי צדקה, שנענו בעין יפה לכל מטרה. אך דבר אחד חסר היה להם, לא היו להם ילדים.

והם עשו הכל, התפללו לה', נסעו לרבנים וצדיקים וגם לרופאים הגדולים ביותר. כעבור עשרה שנות נישואין, כשהם עמדו על סף יאוש העניק להם רבונו-של-עולם בן, שנקרא שמו בישראל משה.

אין לתאר את השמחה שהרקיע שחקים בברית שנערכה, אלפי אנשים השתתפו בשמחתם והילד גדל והוכיח שהיה כדאי להמתין; בגיל שש הוא כבר למד גמרא היטב ומידי יום היתה אמו עולה לעזרת הנשים בבית הכנסת לשמוע את קולו של משה'לה שלה מתנגן "תנו רבנן" ו"אמר אביי אמר רבה".

משה'לה היה כבר בן שבע כשביום בהיר אחד נכנס אביו במרוצה לביתו בבהלה: "תדעי חיה, ה'חוטפים' נמצאים בעיר, הם יחטפו את משה'לה שלנו. גיוואלד מה עושים?! איך מצילים אותו?" ובמוחם עלו כל מיני רעיונות, האם להעלות אותו בעליית הגג, ליד כלי הפסח המאופסנים כל השנה? לא, לא כדאי, כי הרי אצל פרל השכנה חיפשו שם ומצאו. האם להחביא אותו במרתף, ליד החבית של הכרוב הכבוש? גם לא טוב כי אצל חיה-ינטה השכנה הם חיפשו גם שם ומצאו. ואז, עלה במוחם רעיון: הם ישכיבו את משה'לה על הרצפה, יכסו אותו בכיסוי שחור כשמסביבו הציבו נרות דולקים. האבא עמד על המשמר בחוץ ובפנים אמרה לו אמא "משה'לה, תיכף יכנסו לכאן החוטפים וירצו לדעת אם אתה חי או מת. תעשה את עצמך מת, כי עליך לדעת משה'לה, אם יודע להם שאתה חי, הם יקחו אותך אליהם, לצבא הגויי, לא יהיה לך שבת ולא חג, לא כשרות ותדע לך משה'לה, ייסורים נוראים עברו יהודים בכל הדורות כדי להישאר יהודים... התדע משה'לה, אמרה האמא, היה לך סבא, רבי חנינא בן תרדיון שהשליכו חי לתוך האש כי למד תורה... היה לך סבא, רבי עקיבא שסרקו את בשרו במסרקות ברזל - - -

(שאר המעשה נאבד מההקלטה וחבל על דאבדין)

A collection of lectures given by
Rabbi Yaakov Meir Kohn zt"l

Rav, Anshe Slonim

Lower East Side, Manhattan, NY

Followed by a collection of "Rabbi's Musings"
by his grandson, Rabbi Dani Staum

PREFACE

On the night of 27 Cheshvan 5748, November 18, 1987, our Zaydei, Harav Yaakov Meir Kohn Zt'l, Rav Yaakov Meir ben R' Yosef Yitzchok, arrived home from a meeting of the United Jewish Council of the Lower East Side. He opened a few sefarim and resumed his never-ending Torah study.

Thinking he heard a knock at the door, he went to answer it. At that moment, he had a massive heart attack and collapsed near the door. He was rushed to the hospital by Hatzalah but his holy neshamah had already departed, his Gemara still open awaiting his return.

Zaydei left his Gemara open symbolically for us, his children, grandchildren and great-grandchildren. We see it as our charge and holy mission from him to keep learning and teaching the Word of Hashem.

During Zaydei's shiva, Rebbetzin Sima Feinstein a"h (Rav Moshe's wife) remarked that they had lost "*unzere Reb Yankel* – OUR Reb Yankel".

Everyone who knew him loved him, including non-Jews he encountered on the street. He exuded pleasantness and warmth. The painful lonely years of his youth were completely hidden beneath his charismatic smile and warm sense of humor. Wherever he went, he always had a sefer in hand. He learned Torah and he lived Torah, and his greatest nachas was teaching Torah to others.

We continue to miss him and be inspired by him.

May his neshamah have an aliyah and may he be a מליץ יושר for all of us.

A MATTER OF PERCEPTION

Rabbi Yaakov Meir Kohn

What you think of a certain situation depends on how you look at it. Two people can observe the exact same occurrence and yet come away with different impressions. For instance, a store might not have a customer for a whole week. Suddenly, on Friday morning a customer walks in. An average person will think nothing of it. A business has good days and bad days, good weeks and bad weeks. A religious person, however, will say G-d sent in this customer on Erev Shabbos so that the storeowner will be able to afford provisions for Shabbos.

A story is told of a drunken Jew in a little town in Europe, who once met the priest of the town passing on the street. The priest didn't understand Yiddish and the drunken Jew didn't speak Russian. They began communicating in a mysterious sign language.

The priest held up three fingers and the Jew responded by holding up one finger. Then the priest held up his hand with all five fingers separated. The Jew promptly showed the priest a clenched fist. Finally, the priest took out a bottle of wine and the drunken Jew produced a piece of white cheese. Upon the conclusion of their exchange the priest hugged the drunken Jew and exclaimed that he was a great man. Then they went their separate ways.

Afterwards the priest was asked to explain the strange exchange. He replied that when he first saw the drunken Jew looking so happy, he wondered how he could be so content if he didn't believe in the trinity. I showed him three fingers to symbolize the trinity. The Jew replied by holding up one finger, symbolizing that they believe in only the one true G-d. I then asked the drunk how the Jews could be so confident in their beliefs when there is so much disunity among them, symbolized by my five separate fingers. He replied by holding up a clenched fist, indicating that in times of urgency the Jewish people bind together. I asked him how the Jews will be redeemed if they are as red with sin as red wine. He replied that although the Jews sin, they repent and become pure white like cheese. When I heard his poignant replies, I embraced him and realized how wise he was.

Later on, the drunken Jew was also asked to explain his puzzling conversation with the priest. The Jew replied that he had been walking through the streets happily, minding his own business, when this priest asked him why he was so happy because he could kill me with his three fingers. I replied that I could overcome him with just one finger. The priest then told me that his five fingers would put an end to me. I replied that my clenched fist could do a lot more damage to him. When he saw that I wasn't afraid of him he decided to make peace with me, and he presented me with a bottle of wine. When I saw

that he had backed down I took out a piece of cheese and he hugged me, and we became friends.

The same event was witnessed by two people. To the drunk their exchange was an everyday occurrence while to the priest it was a theological debate.

The same is true of shul. To one person shul is a meeting place where people gather together socially. But to another person the shul is a place of holiness and prayer, a place that unifies and purifies us.

Sometimes we're separated like five fingers, but the shul unifies us. Even if we are sinful like red wine, we come to shul to purify our souls. The shul is a vital part of Judaism and without it we are unable to properly exist as Jews.

SADNESS AND MOURNING

Rabbi Yaakov Meir Kohn

According to the Jewish law, the ceremony of *keriah*, cutting our garments when our closest relatives pass away, is to be performed while the mourner is standing. This teaches us that we have to meet all sorrow while standing upright. The future may be dark, veiled from the view of mortals, but not the manner in which we meet the future. To rail at life, to rebel against our destiny that has cast our lives in unpleasant places is of little avail. We cannot lay down the terms of life. Life must be accepted on its own terms. But as hard as life's terms are we must accept them.

Sorrow is as much a part of life as joy. To live is to suffer as well as to rejoice. Sorrow cannot be avoided; it can only be conquered.

A hungry fox was eyeing some luscious fruits in a garden. But to his dismay he could find no way to squeeze past the tall, thick fence that surrounded the vineyard on all sides. As the fox circled around the fence, he found a small hole in the fence, barely large enough for him to push his head through. The fox could see the luscious grapes growing in the vineyard, and his mouth began to water. But the hole was too small for him. So, the fox fasted for three days, until he became thin enough to slip through the hole. Inside the vineyard, the fox began to eat to his heart's content. He grew bigger and fatter than ever before. Then he wanted to get out of the vineyard. But alas! The hole was too small again. So, what did he do? He fasted for three days again, and then just about managed to slip through the hole and out again.

Turning his head towards the vineyard, the poor fox said: "Vineyard, O vineyard! How lovely you look, and how lovely are your fruits and vines. But what good are you to me? just as I came to you, so I leave you."

And so, our sages say, it is also with this world. It is a beautiful world, but—in the words of King Solomon, the wisest of all men—just as man comes into this world emptyhanded, so he leaves it. Naked he entered the world and naked he leaves. After all his toil therein, he carries nothing away with him except the good deeds he leaves behind.

(Koheles Rabbah 5:14)

We must face grief without any expectation of miraculous healing but with the knowledge that we are courageous and resolute. We can live as our loved ones would wish us to live, not empty, morose, self-centered and self-pitying, but as brave and undismayed servants.

Rabbinic wisdom (Bava Basra 60b) teaches this approach to grief in the following passage:

When the second Temple in Jerusalem was destroyed, many Jews began to withdraw from life and sank into a depressed mourning for the sons and daughters of Israel that had perished and also for the Temple that had gone up in smoke. They refused to eat and drink. Rabbi Yehoshua said to them, "My sons, I know that it is impossible not to mourn, but to mourn excessively is forbidden." Why? Because that great Jewish sage felt that we human beings must think not only for the past but also for the future.

We are commanded by our religion to serve faithfully as long as we are alive.

All of life is but a loan to us. When the lender asks for the return of the jewel, He will care for it better than we have.

Marriage

Rabbi Yaakov Meir Kohn

The relationship between the Almighty and Israel is often pictured as that of a marital relationship. The Prophet Hosea foresees the day when the Almighty will take Israel unto Himself and effect a perfect union.

We repeat what G-d said to us every morning when we don our tefillin:

וארשתוך לי לעולם - "I shall betroth thee unto Me forever"

The first idea that is expressed is that the union will be a permanent one. Too many young people enter the marriage relationship with mental reservations that they will dissolve the union when living together will be difficult. That is not the right attitude. Trial marriages are never successful, for they begin with the wrong idea, namely, that the marriage may be dissolved. One must begin with the idea that come what may, for better or worse, the marriage will continue.

In this week's Torah portion when Yaakov left the home of his father Yitzchak to build a home for himself, he had a dream –

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה

A ladder was set up on earth and the top of it reached to heaven. Life is like a ladder. It is not always smooth -- it is not always like a bed of roses. You do not always go up the rungs of the ladder. Some- times you must go down. However, you must always remember that G-d is always above you and will guide you forever.

והנה מלאכי אלקים עלים ויורדים בו

Angels of G-d are always ascending and descending the ladder. Through the vicissitudes of life remember that your position on the rungs of the ladder may fluctuate. There are times when you have to submit to the opinions of others and take the advice of others, that will insure an everlasting marital relationship.

וארשתוך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים

"I shall betroth thee to Me with justice and righteousness, with kindness and mercy."

The union must be characterized by fair play, by proper consideration for one another, by justice and kindness. Neither one must take advantage of the other but be fair, ready to share the burdens as well as the joys that life holds out.

וארשתיך לי באמונה וידעת את ה' - "And I shall betroth thee unto Me with faith and thou shalt know the Lord"

Faith and knowledge of G-d are the third element that must enter. Faith in one another and knowledge of G-d are most essential because they give an ideal which two people hold in common and which brings idealism unto their lives. The more things in common two young people have, the greater is their chance for cooperation and collaboration. In order to achieve any goal in life, it must be accomplished step by step - rung by rung on the ladder of success. Life is not always smooth, but if you will base it on harmony, mutual conscientious concern, understanding, compassion for another, character, and love, then your marriage will indeed be a success.

May you be guided by these ideals and may the union you form be permanent and lasting. May the Divine Presence ever be in your midst and bless your home with happiness and joy.

Succos & Hoshanah Rabbah²

Rabbi Yaakov Meir Kohn zt"l

We are blessed to have in this month of Tishrei three Yomim Tovim – Rosh Hashanah, Yom Kippur, and the present Yom Tov of Succos.

בר"ה יכתובן וביום צום כיפור יחתמון – On Rosh Hashanah our fate for the coming year is inscribed, and on Yom Kippur it is sealed. At the conclusion of Succos, Hoshanah Rabbah, we receive the פיתקא טבא, the good verdict.

This shows that although the holidays are separate, they contain a common theme.

Let us begin by analyzing all of these Yomim Tovim.

What is the reason for the Yom Tov of Succos? The Torah hakedosha says כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים – In Succos I caused the B'nei Yisroel to dwell when I took them out of Mitzrayim.

If this is the only reason we celebrate Succos, then it is hard to understand why we celebrate. We had many miracles when we were in the desert, including the miracle of the manna and the well of water that accompanied us. We traveled through 42 encampments in relative security. Why are we not making any remembrances of those miracles? Maybe we should have a Yom Tov of jogging to remember that they traveled in the desert for 40 years?

Regarding Yom Kippur, the gemara states, כל כאילו התענה תשיעי ועשירי, האוכל בתשיעי – Anyone who eats on the 9th of Tishrei (Erev Yom Kippur), it is as if he fasted on the 9th and 10th of Tishrei. There is such great significance to eating before Yom Kippur that it has the same importance as fasting on Yom Kippur. This is very difficult to understand. Why should that be?

On Rosh Hashanah the main mitzvah is תקיעת שופר – blowing Shofar. The gemara explains that a shofar is made from קרן איל – the horn of a ram. The question is that a horn is a symbol of destruction. The gemara (Bava Kamma) discusses the four main categories of

These are two derashos with similar and connected themes that I found in the files of my Zaydei, Rabbi ² Yaakov Meir Kohn zt"l, Rav of Anshe Slonim on the Lower East Side. It is unclear when and where this lecture was delivered.

damages – ארבעה אבות נזיקין. There the gemara says that קרן is the worst. It is defined by the animal intending to do damage כונתו להזיק. If so, why on Rosh Hashanah, when we pray for chesed and rachamim, do we use an instrument of destruction?

This teaches us that our obligation and duty is to convert objects of destruction to holiness, to convert רע לטוב, to convert the יצר הרע into יצר הטוב. This is what then gemara means when it says that the pasuk ב'שני יצריך, באהבת את ה' אלקיך בכל לבבך means that we must love Hashem with both of our inclinations, בשני יצריך.

The same idea is conveyed to eating. We must convert the action that even an animal does – eating – into קדושת יום הכיפורים. We need to make the eating of the 9th of Tishrei as holy as the fasting of the 10th of Tishrei.

This same idea applies to Succos as well. The Chernobyler Rebbe would say, "I love the succah because one enters the succah even with my muddy boots." On succos even the mud on our boots becomes holy.

And this is my message to you. You all have secular positions in the everyday workplace. But you are all capable of converting all your secular endeavors into קדושה.

I want to thank the rabbi for giving me the privilege of addressing you. It was truly enjoyable to listen to the sermons of your distinguished rabbi, and they are always full of טעם וריח as we say in Succos terminology. However, we should note that the ד' מינים also include an item with no טעם or ריח and for that reason I'm probably speaking to you now.

On Rosh Hashanah and Yom Kippur, we said: בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמון. We have a tradition that on Hoshanah Rabbah we receive the פיתקא טבא – good decision.

It always amazed me – why we must wait until the end of Succos for the final decision, rather than receiving it immediately? In our world, delays are understandable – union problems, strikes, etc. However, this is not the case in heaven. So, why is the edict not sent to this world for another two weeks after it is sealed on Yom Kippur?

The answer, I believe, is as follows:

We have two Torahs - תורה שבכתב ותורה שבעל פה. They are both important. However, תורה שבעל פה is more important, for it explains and illuminates תורה שבכתב. On the pasuk (Shemos 34:27) "כי על פי הדברים" – האלה כרתי אתך ברית with you", the gemara (Gittin 60b) says that the covenant was founded based upon and because of תורה שבעל פה.

Rosh Hashanah and Yom Kippur are easily understood based on the pesukim of תורה שבכתב – blow a shofar on Rosh Hashanah and fast on Yom Kippur. But every aspect of Succos cannot be understood without תורה שבעל פה. What can be used for walls of a succah? What can be used for Schach? What are the Four Species that the Torah commands us to take?³

G-d waits until after Succos to see if we have done complete teshuvah, demonstrating our complete faith and obedience to תורה שבכתב and תורה שבעל פה and then we can receive the פיתקא טבא.

Also, the greatness of a Jew is that he must convert earthly items into holiness. In parshas Balak, the Torah says that Bila'am declared, מי יעקב"מנה עפר – who can count the dust of Yaakov?" Rashi comments אין חשבון במצות שמקיימין בעפר, there are numerous mitzvos that are connected to the earth, such as proper planting, etc. Even dirt can be converted

³ which according to Rashi is the source of the great celebration of ניסוך המים It should also be added that שמחת בית השואבה is completely learned from תורה שבעל פה .

into holiness. In addition, even the seed of the conjugal act can become holy. It is for that reason that at a wedding seven blessings are recited under the chuppah and during the week afterwards. One beracha does not suffice to bring out the sanctity of the event. We must ensure that marriage is not merely a physical act of pleasure, but rather one full of kedusha.

The pasuk in Tehillim (128:2) says "יגיע כפיר כי תאכל אשריך וטוב לך – The toil of your hands when you shall eat it, you are praiseworthy, and it is good for you." It does not say the fruits of your mind – your plans and ideas, but the toil of your hands; what you actually create and make holy.

The pasuk also says "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם" – The heavens, the heavens are for Hashem, and the earth is for people." The Kotzker Rebbe quipped that Hashem gave us the earth and our task is to elevate the earth and make it heavenly.

Rosh Hashanah and Yom Kippur represent true, inherent kedushah. But on Succos, man converts earthy items into mitzvos – the schach, the boards, the 4 species, etc. If a Jew reaches this level then he is assured of a פיתקא טבא.

In addition, the mitzvos are divided into מצות בין אדם למקום and מצות בין אדם לחבירו. Both must be adhered to.

Rosh Hashanah and Yom Kippur stress בין אדם למקום. We do teshuvah and say selichos and extra tefillos to Hashem. If one sins בין אדם לחבירו Yom Kippur cannot atone for that, unless the person he hurt forgives him.

On Succos however, we not only rejoice ourselves, but we have the responsibility to ensure that others rejoice as well – ושמחת בכל הטוב – אשר נתן לך ה' אלקיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך.

After the week of Succos when we have focused on bringing joy to others and elevating our carefulness with בין אדם לחבירו, then we can merit a פיתקא טבא.

Thus, the message is to believe in תורה שבעל פה and תורה שבכתב, to live for others, and to convert all our deeds into holy acts.

In that merit, we will all have a פיתקא טבא.

Speech from Yehuda Kohn's Bar Mitzvah

My dear oldest grandson Yehuda Yosef –

We all are thankful to Hashem that we are able to be here and to take part in this simcha. This simcha is called bar mitzvah, a son of mitzvoh, which means from now on, you are obligated to perform, obey, observe the taryag mitzvos.

I would like to explain why we refer to a thirteen-year-old as bar mitzvah, a son of mitzvoh and not a ba'al mitzvah, a man of mitzvoh. We refer to a generous person as a ba'al chessed, a person with a good character we call ba'al midos, a man with good character. If so, why do we refer to a thirteen-year-old boy not as ba'al mitzvoh but as a bar mitzvoh, a son of mitzvoh?

When a boy reaches the age of thirteen and he becomes a full recognized member of Klal Yisroel and he is able to choose his way to life, he should always remember his roots, whose son he is and he should follow his parents' footsteps, that people should be proud to say that this boy is a bar, a truly son on his parents.

And now Yehuda, I would like to tell you a little bit about your parents and your family. Although we live in a time of equal rights when men are equal to the woman, but I am from the old school who say ladies first. Even when Hashem yisborach gave the Torah he told Moshe to first speak to the woman and then to the men.

I will start with your mother. When Miriam invited your mother for a Shabbos to our home when they were students at Stern college, we liked her from the very beginning. Your mother is intelligent and very bright. She was the editor in chief of Stern's college magazine. She has a PhD. Your grandfather, Mr. Cherick, is one of the builders of yiddishkeit in America. He is one of the organizers of Young Israel movement. Thanks to him, St. Louis is a town of torah, tzedakah and yiddishkeit. Your grandmother is very smart, bright and intelligent. She is the Hebrew principal of the talmud torah. Your grandmother's mother is well known for her charity for yeshivas here and in Israel and for the state of Eretz Yisrael. Your grandmother's father was a great lamdun, gaon a mechaber for a sefer.

Now I will turn the page to your father. He is in his way a genius. At a young age he received his smicha and also his PhD. This achievement he obtained by winning scholarships and fellowships. He studied very hard and even took sleep away from me in order to study with him. When your father reviews a blatt gemorah he reviews it in its depths....

LIFE OF KEDUSHA

Rabbi Yaakov Meir Kohn

The Gemora (92a) Sanhedrin asks להיכן אזל, after חנניה מישאל ועזריה came out alive from the burning furnace, where did they go?

Rabbi Yochanan said עלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות - they went to Eretz Yisroel, got married and had children.

I would like to explain the Gemorah: Every person has to be a הולך going up higher. each day doing more and more in the service of השם ית'.

The Vilna Gaon explained, אם אין אתה הולך מעלה בע"כ אתה יורד מטה - if one does not go higher not only does he remain on the same level, but he goes down.

Therefore, the Gemara asked about חנניה מישאל ועזריה how much higher could they go?

The Gemara answers that to live properly, be good husbands raise children properly, that is the highest service to G-d.

Rav Mendel Kotzker used to say ואנשי קודש תהיו לי - holy mentchen, holy people you should be.

Regarding Har Sinai it says ויחזו האלקים ויאכלו ושתו - and they saw Hashem and they ate and drank. In eating and drinking you could see G-dliness - to know where to eat and how to eat and when to eat. If it is proper and with human values, eating has קדושה.

We will conclude with a story from the Chofetz Chaim:

The Chofetz Chaim's son was in Warsaw and chassidim asked him to tell them about a miracle that the Chofetz Chaim had performed. The son answered "by you it is a miracle if G-d does what the tzaddik wants. But by my father the miracle is that he does what G-d wants."

To live life in a holy manner is the greatest kedusha.

JOY OF A WEDDING

Rabbi Yaakov Meir Kohn

Thank you, Rabbi, for permitting me to express my feelings. I am thankful to G-d that I and my wife are able to participate in your wedding.

I feel that I am now not at a cousin's wedding, but at my own daughter's wedding but without obligations to pay the caterer's bill and without a headache about the sitting arrangements.

According to the Jewish tradition, a wedding ceremony has to be performed by giving a ring. The ring can be made from any material, gold, silver, or copper. However, it cannot contain any diamonds. A person could say the most beautiful and nicest poems and yet the marriage will not take effect, only by giving. A happy marriage is not based on flowery words, and not even on kissing and hugging. A happy marriage is only based by giving. To give themselves over to his or to her mate.

As a ring has no head or tail, such should be a marriage. No one is the head, no one is the tail, both are equal.

The ring also contains no diamonds. If a scratch happens in any material, you can smooth it out, However, if it happens on a diamond, you cannot fix it, the scratch remains. Life in marriage is not always smooth. There are disagreements, but you have to try to smooth it out and come to an agreement.

Let us summarize these three things on which a happy marriage is based:

By giving up yourself to each other and ensuring that no one is the head or tail in family life. If a misunderstanding happens, try to straighten it out.

In the old country was a custom that the parents of the bride and groom used to go to the cemetery and invite the souls of their deceased parents and family. Here tonight are the souls for your departed family, and among them is the soul of your great and famous Rabbi who brought his blessing, and he is confident that your home will be built on the beautiful foundation of authentic Judaism.

You have dreamed, and your dreams became a reality. You have hoped and your hopes were fulfilled. You wished and your wishes came true. You are now husband and wife. happiness. There are three elements needed to create happiness.

First, trust in G-d that He is the father of life, that he guards our steps, that his mercy accompanies us day and night, in sun and in thunderstorm. Secondly, trust in yourself, and trust in each other.

My dear Chosson, I want you to realize that upon you will depend on the happiness of the young girl now entrusted in your care. My dear Kallah, I want you to feel that your attitude, your patience, your happy cooperation can make or mar the happiness of the young man whose partner you now become. Thirdly, is the knowledge that no Jew can be happy unless he knows that he has done his Jewish duty. No Jew can be happy unless he shares the sorrows and joys of his people.

Building like this on trust in G-d, on respect for each other, and social responsibility entitles you to ask for G-d's help. And so, may He guard you under the wings of His mercy and keep you together in joy and in long blessed life for many, many years to come.

NEXT YEAR IN YERUSHALAYIM

Rabbi Yaakov Meir Kohn

There are two occasions during the year when we (officially) recite the timeless prayer, "*L'shanah habba'ah b'Yerushalayim*- Next year in Yerushalayim." Although the prayer is on our hearts and minds constantly and we often sing it, it is only officially part of the liturgy of our prayers on Yom Kippur and on Pesach. During the waning moments of Neilah after we have spent the awesome day of Yom Kippur fasting and in penetrating prayer, the entire congregation announces together, "Next Year in Yerushalayim." The second occasion is on Pesach at the conclusion of the Seder. After we have fulfilled the many unique mitzvos of the night and have performed the many steps of the Seder, we begin the final section of the Seder with the declaration of, "Next year in Yerushalayim." What is the significance of these two occasions and their connection to this timeless prayer?

The final redemption can come, either because Klal Yisroel as a nation merits it or, if they are undeserving when the designated time arrives, they will be redeemed in fulfillment of the promise, "And He brings redemption to their (our forefather's) children's children, for the sake of His name". The difference is that if the redemption comes because Klal Yisroel merits it, then they will be entitled and deserving of the salvation that will occur. However, if they must be redeemed because of the promise made to the forefathers, Moshiach's arrival and the salvation that ensues will completely be an act of kindness by G-d.

When a person is in dire need of financial assistance, he can receive it in one of two ways. If he is compelled to come on to the grace of others and to ask for charity, when he receives what he needs although he will surely be very excited, he will inevitably feel some shame because he had to ask for kindness. Therefore, he will restrict his excitement to the privacy of his own home. However, if a person works tirelessly until he himself earns the money he needs, his excitement is far greater. He has no reason to be ashamed of the money he received; in fact, he has every right to be very proud of it. Therefore, his excitement will be expressed in a far more ostentatious and uninhibited manner.

There are two unique time-periods dedicated to redemption. The first is Pesach, the anniversary of our miraculous redemption from Egypt. While it was truly an amazing event, we did not possess sufficient merit to be redeemed. In fact, the Medrash relates that as the Jews left Egypt the Angel of Egypt complained that "These (the Jews) and these (the Egyptians) are both idolaters." Although the Jews had some merits

still, in reality, G-d saved them out of His boundless love for His People. Therefore, on Pesach night when we pray to be redeemed once more, we do so in the privacy of our homes, because the redemption of Pesach required tremendous kindness of G-d.

On Yom Kippur however, after we spend an entire day immersed in spiritual endeavors, ignoring our physical needs, begging G-d for forgiveness, and proclaiming our true inner desire to serve Hashem, we rise together and, in unison, publicly proclaim, "Next year in Yerushalayim." At that moment, we are on a level when we need not be abashed to request the redemption in a public forum. We have demonstrated that our true desire is to be a Holy People, even though throughout the year we sometimes lose focus of our true goals. When we are on that lofty level, we have earned the right to publicly request the redemption.

HESPED FOR RAV AHARON KOTLER⁴

Even though I am not worthy, and even though I do not have the ability to properly relate the greatness, of the tremendous personality and leadership qualities of my teacher and master, Rabbi Aharon Kotler zt'l, however because I am the Rav of this shul, and being that I am a disciple of the venerable Rosh Yeshiva, it is impossible for me not to express some sentiments and feelings about the great sage and gaon, who enlightened the entire Torah world throughout his lifetime.

The Gemarah Sanhedrin (105) relates that when Rabbi Eliezer was ill, four great Torah scholars came to visit him. They each extolled his virtues and how valuable he was to the world. Rabbi Tarfon stated, "You are more valuable to Klal Yisroel than drops of rain because rain only nourishes in this world while you nourish your students in this world and the next world." Rabbi Yehoshua followed and said, "You are more valuable to Klal Yisroel than the sun itself because the sun shines in this world while you shine in this world and the next world." Finally, Rabbi Eliezer ben Azaryah said, "You are more valuable to Klal Yisroel than parents because one's parents bring him into this world while you bring your disciples into this world and the next world."

What is the meaning of the aforementioned statements of the holy Tana'im by stating that Rabbi Eliezer's value is greater than rain, the sun, and one's parents?

It is well known that in order for any seed, and subsequently any plant, to sprout and produce fruit, there must be proper exposure to sun as well as sufficient rain. However, there is a difference between how the sun affects a plant versus how rain affects a plant. The sun remains in its place millions of miles away from earth and only its rays reach the earth. The sun itself has no relationship, so-to-speak, with the plants and trees on earth. Rain on the other hand, traverses the distance from the rain clouds to the earth, and the raindrop itself enters the plants and trees.

Both rain and sun, however, can only 'fulfill their mission' of nourishing life on earth if seeds were pre-planted in the earth. The sun and rain cannot create those seeds. The concept of creating seed from nothing in order to reproduce life is only accomplished by parents. It is

The following is a eulogy delivered by Rabbi Yaakov Meir Kohn in the shul where he⁴ was the rabbi, Congregation Anshei Slonim. It was delivered in honor of the yahrtzeit of his Rebbe, Harav Aharon Kotler zt'l (2 Kislev). In attendance were two thousand b'nei torah and talmidim, including Harav Moshe Feinstein zt'l, Harav Pinchos Teitz zt'l, and Harav Shneur Kotler zt'l. The eulogy was published in the Hama'aor periodical, Volume 15, Number 1 (January 1965).

only after the 'parent-fruit' has produced seeds, which are then planted in the ground, that the rain and sun can be effective.

Rabbi Yehoshua declared to Rabbi Eliezer that he is greater than the sun. The sun heats and lights up the world with its powerful rays, but Rabbi Eliezer's warmth enlightens this world and the next world through his deep and penetrating wisdom. Rabbi Tarfon added that Rabbi Eliezer is not only greater than the sun which shines its light from afar, but he is even more valuable than rain. The rain which descends to the earth and fuses with the growth below becomes part of its recipient. Rabbi Eliezer is such an embracing loving Rebbe that he unites with his students; he infuses some of himself into the fabric of their souls and invests in them life in this world and the next.

Rabbi Eliezer ben Azaryah added that indeed the sun and rain are extremely valuable and vital to the perpetuation of life, but what good are the sun's rays or rain if there are no seeds in the earth to receive the blessings from above? Rabbi Eliezer, therefore, is more precious than the sun and rain; in fact, he is even more precious than parents who are the progenitors of life itself. By teaching myriads of students Torah and proper conduct in Avodas Hashem he created a generation who will seek the life-giving rays of the spiritual sun and rainfall to continue to nourish their souls.

All these praises can also be applied to our great Rosh Yeshiva, the gaon, Reb Aharon zt'l. With his insight, perception, and brilliance, he has enlightened the Torah world. However, he was not only like the sun which shines from afar but he was like the rain which bonds with its recipients. He became involved, and cared for the welfare of every student and worried for them so much that their premonitions and anxieties became his concerns as well.

Let us analyze a few more sayings of Chazal that will help us further relate the personality of our Rebbe, the Rosh Yeshiva zt'l:

The Gemorah Bava Basra (94a) quotes Rav Chanan bar Rav who said in the name of Rav that on the day that Avrohom Avinu was niftar, all of the respected personalities from every nation stood in a line and declared, "Woe is to the world that has lost its leader! Woe is to the ship that has lost its captain!"

When a doctor sees a patient, the doctor will try hard to cure his patient. However, the doctor is well aware that his own life is not in danger. On the other hand, a captain at sea is on the same ship that the passengers are on and therefore, if their lives are in any sort of danger his life is in danger as well. Therefore, the efforts of the captain on the ship to ensure the safety of his passengers will be far more intense than the efforts of the doctor standing behind the operating table operating on his patient.

The Rosh Yeshiva was truly like the captain of a ship. He felt inextricably bound to his many students and his soul was intertwined with theirs. This was especially true because he personally shared their pain because of the massive and unspeakable losses which they suffered.

When the Rosh Yeshiva arrived on the shores of America, there was a massive deficiency in Torah study. There was hardly anyone who was dedicated to in-depth, analytical, penetrating Torah study. There were hardly any students who were interested in learning from the great Rosh Yeshiva.

It was at that point that he began his final phase of greatness as a Rebbe, i.e., he became like a parent to his students. He dedicated himself to creating an army of disciples and was committed to planting seeds of people who would commit themselves to the ideals of serving G-d with their entire soul and being *moser nefesh* for Torah study.

At this point, there began another transition in the life of the Rosh Yeshiva. Rain does not only fall on plants and trees, but it also falls on pavement, causing roads to become sullied. So too, the Rosh Yeshiva committed himself to lowering himself into the mud in order to draw out those who would support and help strengthen the Yeshiva.

The pasuk (Shemos 18:21) says, "And you shall search from among the people, men of valor; those who fear G-d, men of truth, who hate insincerity, officers of thousands, officers of hundreds, officers of fifty, and officers of ten." In every generation, there were elite Jews who were repulsed by money because they felt it had no value. The Rosh Yeshiva *zt'l* grew up with those feelings as well. But here in America, in order to sustain the yeshiva, he was forced to busy himself with money. How much degradation and humiliation did he suffer because of money! How much time did he have to waste in order to procure the necessary finances to upkeep the yeshiva! This too, is part of the reason why the efforts of the Rosh Yeshiva are analogous to rain. Often, he was forced to lower himself into the muck, just like the rain which falls and creates mud. Still-in-all, he remained as dedicated as always, constantly shining his ethereal light upon his students.

What is the point of reciting kaddish? The commentators explain that we recite kaddish in order to fulfill our mission in coming to this world, i.e., to sanctify and promote the Name of G-d. The Navi (Yeshaya 43:7) expresses this idea, "Whoever is called by My Name and for My Honor, I have created him, I fashioned him, I made him." Thus, when a Jew passes away from this world the sanctity and holiness that he produced in his lifetime is lost. Therefore, the deceased's son arises and declares, "*Yisgadal v'yiskadash sh'may rabbah*- May His Great Name be made Great and Holy." It is as if the son is saying, "Father, you have

departed to the next world. Therefore, we commit ourselves to continuing your holy work of sanctifying G-d's Holy Name so that once again, his Name will be sanctified and made great."

The Rosh Yeshiva is no longer with us! There is no one who can fill his shoes! There is no one who can sanctify the name of G-d with his passion and vitality. It is now incumbent upon us, with our feeble abilities, to carry the Rosh Yeshiva on our shoulders, by continuing his holy work and efforts.

Yisgadal v'yiskadash sh'mey rabbah!

"RABBI'S MUSINGS (& AMUSINGS)"

24 Cheshvan 5779/November 2, 2018

RIDE THE WAVE

Last year on December 25, 2017, Heichal HaTorah hosted a grandfather-grandson morning of Torah learning. It was beautiful and touching to see grandfathers sitting next to their grandsons learning together.

On that morning, I was about to begin my shiur by saying how touched I was by the event, and that I would give anything to have the opportunity to spend a morning learning with either of my grandfathers. Just before I began, Rabbi Mitch Bomrind, grandfather of my student, Elazar Milstein, said to me, "You know I learned with your Zaydei! He was a very special person!" I was very moved by that statement, and it threw me off for a few moments.

My Zaydei, Rabbi Yaakov Meir Kohn zt'l, was indeed a great talmid chochom and a beloved personality. He remains one of my greatest influences and inspirations, almost three decades after his passing.

The following week, Rabbi Bomrind texted me that he had a great story about my Zaydei to share. I called him, and he related the following:

"In the early 80s, I was at a dinner for Mesivta Tiferes Yerushalayim. Your grandfather was the emcee and he was sitting next to the Rosh Yeshiva, Rav Moshe Feinstein zt'l, in what may have been the last dinner the aging Rosh Yeshiva was healthy enough to attend.

"The executive director, Rabbi Eidelman, approached the Rosh Yeshiva and mentioned that they had a dilemma- the honoree was a wealthy fellow named Daniel Potkaroni. He owned a hosiery store on Orchard Street and was very successful. Although he donated money to the Yeshiva, there were two other donors who had pledged twice the

amount of money to the Yeshiva. It would look funny for the Yeshiva if there were two people who gave double the amount that the honoree gave.

"Your grandfather immediately turned to the Rosh Yeshiva and asked for permission to rectify the situation. The Rosh Yeshiva told Rabbi Eidelman to leave it to Rabbi Kohn.

"Your grandfather walked to the podium and related the story at the end of Yevamos (121a): "Rabbi Gamliel said- I was once traveling on a boat and from a distance saw a boat that shattered and sank. I was grieved over the apparent death of the Torah scholar who was on board. Who was it? Rabbi Akiva. But when I disembarked on dry land, he (Rabbi Akiva) came, and sat, and deliberated before me about halacha. I said to him "my son, who brought you up from the water?" He replied to me: דף של ספינה נזדמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי - A plank from the boat came to me, and when each and every wave came before me, I bent my head before it. (Thus, the waves didn't wash him off the board, and he was able to ride the waves until he reached shore).

Your grandfather continued, "The word דף (which Rabbi Akiva held onto) is an acronym for דניאל פוטקרוני. Whenever the Yeshiva has been a dire situation, whenever the waves and challenges have threatened to wash the Yeshiva out, that דף has come to its rescue. The Yeshiva has been able to count on and hold onto its דף and that is how it has been able to endure."

"Mr. Potkaroni was so moved and enamored by your grandfather's witty presentation, that he immediately tripled his original pledge, which of course solved the problem."

Rabbi Bomrind then added-

I had the privilege to learn with him on numerous occasions when I was a Rav on the East Side. He had Shas on the back of his hand. But what was more, I learned from him how to deal with people!

This Sunday, 27 Cheshvan, is my Zaydei's yahrtzeit R' Yaakov Meir ben R' Yosef Yitzchok. May his neshama have an Aliyah!

Good Shabbos & Shabbat Shalom,
R' Dani and Chani Staum

"RABBI'S MUSINGS (& AMUSINGS)"

21 Cheshvan 5775/ November 14, 2014

ONGOING CONNECTION

Next Thursday, 27 Cheshvan will be the yahrtzeit of my Zaidei, Rav Yaakov Meir Kohn zt'l.

Every year during the weeks before his yahrtzeit I take out the few binders I have containing his writings containing his Torah thoughts. Many of those thoughts were written in his distinctive, difficult to read, shorthand

writing, hastily recorded on the back of any paper that was in his vicinity. There are divrei Torah written on the back of invitations, bills, letters, and receipts stuck into the pages of his seforim.

Every year I try to decipher some of his writings. It is painstaking, because it's word by word. But each thought that I successfully am able to decipher is so precious to me.

My Zaidei also had a tremendous collection of seforim which lined most of the walls of his Lower East Side apartment. My Bubby would often complain to him that there was no more room for more seforim. Her efforts were futile however, as he would sneak bags into their apartment and leave them under the dining room table. He would then clandestinely move the bags into his study.

The week after he passed away, two bags full of seforim were found under the dining room table.

I inherited my Zaydei's love of seforim and also his challenge of not having sufficient room for all of them. My wife is nervous that I am going to start taking beds out of our house so I have more room for seforim.

In my collection, I have a few seforim from my Zaidei. Although most of those seforim have been reprinted, those old seforim are precious to me.

One of the most personally beloved of that collection is my Zaidei's Kovetz Shiurim.

Kovetz Shiurim is a familiar sefer in the hallowed halls of yeshivos the world over. It is a collection of the shiurim of Rav Elchanan Wasserman zt'l hy'd, the great Rosh Yeshiva of Baranovitch who was murdered during the Holocaust. During his youth my Zaydei was a student in the Baranovich yeshiva and heard shiurim from Rav Elchonon.

Kovetz Shiurim was first printed in 1964 by the author's son, Rav Simcha Wasserman zt'l.

The sefer I have is from that original printing and has a purple cover. I imagine my Zaydei entering a seforim store in 1964 and seeing that the shiurim of his late Rebbe had been collected and printed. I imagine how it brought back memories of his days as a student in the yeshiva and the images of his saintly rebbe delivering those same shiurim. I imagine the bittersweet emotions that seeing the sefer for the first time must have evoked, perhaps even a few tears.

When I hold that sefer and I learn from it I feel connected, not only to my beloved Zaide, but also to what he felt connected to – the Torah of the previous generation.

The sefer connects me to my Zaydei, which undoubtedly connected him to his rebbe and a world lost.

Isn't that the story of the Jewish people's connection to Torah?

Shabbat Shalom & Good Shabbos,
R' Dani and Chani Staum

"RABBI'S MUSINGS (& AMUSINGS)"

24 Cheshvan 5780/November 22, 2019

WHEN LESS IS MORE

This past Friday night, I'm sure everyone who davened at Kehillas Zichron Yaakov came home from shul and spoke about the d'var Torah recited before maariv. I'm also sure I'm not the only one whose wife asked her husband when he walked in from shul if davening was over already. Why? Because the speech consisted of an excellent thought from the Brisker Rav, that was repeated - from start to finish - in under ninety seconds.

A rabbinical colleague related that, before he was a Rabbi, he was once asked by the shul Rabbi to deliver the Friday evening d'var Torah before maariv.

It was the week of Parshas Beshalach. He began by quoting the pasuk which states that the Jewish people stood trapped between the sea and the approaching Egyptians. At that point, Moshe began to pray. Rashi quotes the Medrash which states that G-d replied to Moshe, "this is not the time for lengthy prayers. The nation must proceed." My colleague then said, "this is not the time for lengthy speeches. Now is the time to proceed." And with that he motioned for the chazzan to proceed with barchu.

The crowd was delighted. And the rabbi never again asked him to speak on Friday night.

It's a difficult balance to strike. Everyone is looking for inspiration, but no one wants to sit through long speeches.

So, when people discover someone who can inspire in a short amount of time, they won't let him go too easily.

In Camp Dora Golding, we have achieved that balance. Rabbi Mayer Erps, a noted educator and dynamic storyteller, shares a three minute "bullet derasha" which contains a powerful story and a great lesson. The six hundred campers, who have just recently eaten kokush cake and chocolate milk for breakfast (kiddush is recited between shachris and Krias HaTorah), listen with rapt attention. By the time they start getting edgy, the speech is over, and we are well into Mussaf.

My Zaydei, Rabbi Yaakov Meir Kohn z"l was not only a scholar of note, he was also sharp-witted and understood people very well. When he and my Bubby arrived in America after World War II, they moved to the then fledgling but burgeoning community of Lakewood. My Zaydei was a student of the illustrious Rosh Yeshiva, Rabbi Aharon Kotler zt"l before the war, when Rabbi Aharon was Rosh Yeshiva in the town of Kletzk. While living in Lakewood, my Zaydei would travel and speak on

behalf of the young yeshiva and on behalf of the Va'ad Hatzalah , which was under the leadership of Rabbi Eliezer Silver.

In the early 1950s my Zaydei and Bubby spent a Shavuos on the Lower East Side of Manhattan so my Zaydei could deliver the pre-Yizkor appeal at the Anshe Slonim shul at 172 Norfolk Street.

The well-known shul was in an august and imposing building, boasting hundreds of seats, noted cantors and choirs. At that time, the shul was searching for a new Rabbi. By the time my Zaydei got up to speak, it had already been a long davening. He shared a brief poignant thought and then said to the assemblage, "My friends, I could easily continue speaking for another half hour, extolling the virtue of Va'ad Hatzalah and the vital work they do. But I know that you are all aware of its importance. In addition, I'm sure - like my wife- your wives prepared wonderful meals that are waiting for you after davening. Let's consider it as if I spoke for the extra half hour, and everyone should contribute to this vital cause." With that he sat down.

It was the most successful appeal the shul ever had.

That night, the leadership of the shul set aside their long list of potential candidates and offered my Zaydei to be the Rabbi of the prestigious shul. The rest is history. He became the Rabbi for over twenty years, until the shul closed its doors in 1974.

I remember one Shabbos morning during my youth, when our family hosted a Rabbi in our community and his family for the Shabbos seudah. He was distinguished and well-known, and his lectures were delivered with passion and emotion. However, they were not known for their brevity.

During the seudah, amidst the other topics of discussion, my mother mentioned that her father was also a community Shul rabbi. Then my mother added that her father always said that speeches cannot be too long, otherwise you'll lose the attention of the congregation. My father's looks and gentle kicks under the table didn't help. The Rabbi in our home laughed good-naturedly. The following Shabbos his speech was as long as always.

I must admit that as a shul rabbi for over a decade, it is very hard to strike the right balance. Every rabbi wants to inspire by conveying an important lesson, which is best brought out with stories to illustrate and other points of reference. It is an ongoing arduous challenge to balance content with attention span. But it is a balance that every rabbi must strive for.

In an age of "quick chizuk", such as Meaningful Minute and WhatsApp groups that convey 1-5-minute divrei Torah, that challenge becomes all the more pronounced. (It's axiomatic that one doesn't become a scholar from brief inspirational clips. Scholarship and erudition are the result of effort, exertion, and being able to sustain attention,

often during long lectures. Bursts of inspiration are like a match that ignites a flame. That fire needs to be fueled so that it can develop into a more substantial and enduring fire. The purpose of this essay is surely not to minimize or downgrade the value and need of lectures. It is only to reinforce that in our fast-paced world, bursts of inspiration are invaluable.)

I wish I could still personally glean from my Zaydei's wellsprings of knowledge of Torah and interpersonal dealing with people. He passed away when I was eight years old. Yet, his legacy continues to inspire me, and he remains of my foremost role models in life.

I cannot fathom how a person who suffered so much loss and was an orphaned refugee, could have emerged with such a jovial personality and contagious vivaciousness. His love for Torah and for people largely defined him, and all who knew him testified to that.

Shabbat Shalom & Good Shabbos,
R' Dani and Chani Staum

On Wednesday morning, 26 Cheshvan/November 6th, at 3:16 A.M., my wife and I were blessed with the birth of our son. It was three years to the day after the birth of our daughter, Aviva Rochel (November 7th, 2004).

On Thursday morning, 27 Cheshvan, after being called up to the Torah, the special Mi Shebeirech prayer was said for the speedy recovery of my wife and newborn son, and that our son merit to be ritually circumcised next Wednesday, with G-d's Help.

27 Cheshvan is also the yahrtzeit (anniversary of the death) of my illustrious Zaydei (Grandfather), Rabbi Yaakov Meir Kohn, HaRav Yaakov Meir ben HaRav Yosef Yitzchak zt'l. Nothing in life is coincidental and it was personally meaningful to recite a blessing for our newborn son on the day of his great-grandfather's passing. As a student of Rabbi Berel Wein shlita, I have learned to appreciate the vital connection that Klal Yisroel has with its past and future. Our task is to perpetuate the customs and traditions of our ancestors in order to instill those values and beliefs in our progeny. May we be so worthy!

My Zaydei was not only a great scholar and an acknowledged Rabbi, he was also loved for his convivial personality. His charisma and wit enabled him to develop deep relationships with the most unusual people.

My Mother related to me that my Zaydei was constantly involved in collecting funds for various Torah institutions. On one occasion, he went to meet a noted philanthropist who had just recently donated a large sum of money to a secular organization. When the philanthropist asked my Zaydei why he had come to see him when they had never met, my Zaydei simply replied that he wanted to shake the hand that had so selflessly donated so much money to a charitable organization. Then, without saying another word, my Zaydei stood up and left. A few months later, when the man donated another sum of money to a second secular institution, my Zaydei returned and repeated his prior visit. A few months later when my Zaydei went back for a third time, he walked out with a sizeable donation for a Yeshiva he was collecting for.

On another occasion, my Zaydei was informed that a wealthy entrepreneur was in the hospital recovering from surgery. My Zaydei went to the hospital and pretended that he "just happened to be there". They struck up a conversation, after which my Zaydei got up and left. When the man returned home, my Zaydei was able to solicit a worthy donation for a Yeshiva from him as well.

Although my Zaydei possessed the gift of oratory, he understood that there was no greater connection than that of a deep and warm relationship.

He and my Bubby had a home without doors (at least figuratively). My Bubby never knew how many guests to expect on Shabbos and she cooked accordingly. Their home was constantly graced with notable Torah personalities and leaders. It was truly a Torah home, built on the pillars of chessed and Torah study.

May our budding family follow my Bubby's and Zaydey's examples and build a home predicated on those same values; a home of vibrant warmth and positive relationships in which the sounds of joy, laughter, and Avodas Hashem unceasingly resonate. May we merit to enter our son into the covenant of our forefather Avrohom in its proper time; to raise him and his siblings for Torah, Chupah (marriage) and ma'asim tovim (good deeds).

My Zaydei, Rabbi Yaakov Meir Kohn zt'l, was a tzaddik and a great ba'al middos. He was born in Russia before the Holocaust and escaped the Nazis. His parents, however, were not as lucky and were killed by the wicked Nazis. Somehow my Zaydei arrived in a city called Samarkand in a country that today is called Uzbekistan. It was there that he met my Bubby and got married.

Life in Samarkand was very difficult. They had very little money and food. My Zaydei's pants ripped, and he desperately needed to buy a new pair but he simply did not have the money. My Bubby and Zaydei had to save up money for some time before they had enough to go out and buy a new pair of pants. Finally, when they had enough money, my Bubby gave my Zaydei the money and sent him to buy himself a new pair of pants. Imagine how annoyed and upset my Bubby was when my Zaydei came home without the money or the new pair of pants. My Zaydei explained that he had lost the money and there was nothing he could do.

Years passed and eventually they came to America and moved to the famous Lower East Side of Manhattan. One day while my Bubby was walking down the street, she met a Jewish man from Europe. When she told him that her name was Kohn, he excitedly asked her if she was related to Rabbi Yaakov Meir Kohn. When my Bubby said that he was her husband the man told her that my Zaydei had saved him from jail in Samarkand. He explained that the Russian authorities had thrown him into jail for no reason and he had no money to pay them off. Then one day, my Zaydei appeared and - although he had never met the man before - he gave the guards money to set him free. It was then that my Bubby realized where the money for the pants had gone. My Zayedi had used it to save that Jew from jail and didn't want to tell her about the chessed he had done.

The Gemarah says that by nature every Jew is full of mercy, modesty and good deeds. When my Zaydei saw a Yid who needed money to save himself he simply forgot about himself and how badly he needed pants and immediately gave away all the money he had saved up for so long.

